Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 18. junija 2013*

„Konkurenca — Omejevalni sporazumi — Svetovni trg aluminijevega fluorida — Odločba o ugotovitvi kršitve člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP — Ničnostna tožba — Rok za vložitev tožbe — Zamuda — Nedopustnost — Določitev cen in razdelitev trgov — Dokaz kršitve — Pravica do obrambe — Določitev zadevnega trga — Globe — Teža kršitve — Smernice o načinu določanja glob iz leta 2006“

V zadevi T-404/08,

**Fluorsid SpA** s sedežem v Asseminiju (Italija),

**Minmet financing Co**. s sedežem v Losanni (Švica),

ki ju zastopata L. Vasques in F. Perego, odvetnika,

tožeči stranki,

proti

**Evropski komisiji**, ki jo zastopajo V. Di Bucci, C. Cattabriga in K. Mojzesowicz, zastopniki,

tožena stranka,

zaradi predloga za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije C(2008) 3043 z dne 25. junija 2008 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (COMP/39.180 – Aluminijev fluorid) v zvezi z omejevalnim sporazumom na svetovnem trgu aluminijevega fluorida o določanju cen in delitvi trgov na svetovni ravni in, podredno, zaradi predloga za zmanjšanje zneska globe, naložene tožečima strankama,

SPLOŠNO SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J. Azizi (poročevalec), predsednik, I. Labucka, sodnica, in S. Frimodt Nielsen, sodnik,

sodni tajnik: J. Palacio González, glavni administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. junija 2012

izreka naslednjo

* Jezik postopka: italijanščina.

**Sodbo**

## Dejansko stanje

I – *Dejstva*

1 Odločba Komisije C(2008) 3043 z dne 25. junija 2008 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (COMP/39.180 – Aluminijev fluorid; v nadaljevanju: izpodbijana odločba) se nanaša na omejevalni sporazum na svetovnem trgu aluminijevega fluorida o določanju cen in razdelitvi trgov na svetovni ravni, pri katerem naj bi aktivno sodelovali tožeči stranki, družbi Fluorsid SpA. in Minmet financing Co. (v nadaljevanju: Minmet).

2 Fluorsid je družba italijanskega prava, ki proizvaja in prodaja fluorove derivate, med drugim aluminijev fluorid. Minmet, družba s sedežem v Švici, je večinski delničar družbe Fluorsid – njen lastniški delež znaša 54,844 % – in njen izključni trgovski zastopnik za prodajo aluminijevega fluorida za ves svet, razen za Italijo.

3 Boliden Odda A/S (v nadaljevanju: Boliden) je norveško podjetje, ki proizvaja ter prodaja cink in aluminijev fluorid (točka 6 obrazložitve izpodbijane odločbe). Družba Boliden je 23. marca 2005 pri Komisiji Evropskih skupnosti zaprosila za imuniteto na podlagi Obvestila Komisije o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 155, v nadaljevanju: obvestilo o ugodni obravnavi). Družba Boliden je aprila 2005 predložila dodatna pojasnila in informacije glede svojega sodelovanja pri omejevalnem sporazumu na trgu aluminijevega fluorida in podala ustne izjave. Komisija je 28. aprila 2005 družbi Boliden priznala pogojno imuniteto pred globami v skladu s točko 8(a) obvestila o ugodni obravnavi (točka 56 obrazložitve izpodbijane odločbe).

4 Komisija je 25. in 26. maja 2005 opravila preglede v skladu s členom 20(4) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205) v prostorih evropskih dobaviteljev aluminijevega fluorida (točka 57 obrazložitve izpodbijane odločbe), med drugim družb Fluorsid, Alufluor AB, Derivados del Fluor SA in C.E. Giulini & C. Srl.

5 Komisija je 23. in 31. avgusta 2006 zaslišala gospoda O., nekdanjega direktorja prodaje za aluminijev fluorid pri oddelku „Noralf“ družbe Boliden, v skladu s členom 19 Uredbe št. 1/2003 (točka 58 obrazložitve izpodbijane odločbe).

6 Komisija je na podlagi člena 18(2) Uredbe št. 1/2003 med septembrom 2006 in februarjem 2007 poslala več zahtev po informacijah podjetjem, na katera se je na tej stopnji nanašal upravni postopek, med drugim Industries chimiques du fluor (ICF), družbi tunizijskega prava, družbam Boliden, Alufluor, Derivados del Fluor, Fluorsid in C. E. Giulini & C., Minmet ter Industrial Quimica de Mexico (IQM), družbi mehiškega prava, na katere so ta podjetja odgovorila (točka 59 obrazložitve izpodbijane odločbe).

7 Družba Fluorsid je 29. marca 2007 med sestankom s Komisijo predložila nekatere dokumente. Ta družba je 22. aprila 2007 vložila „vlogo za imuniteto ali zmanjšanje globe“ v skladu z obvestilom o ugodni obravnavi, ki jo je Komisija štela za vlogo za zmanjšanje globe. Družba Fluorsid je 27. maja 2007 predložila dodatek k tej vlogi. Komisija je 13. julija 2007 družbo Fluorsid obvestila, da ne namerava znižati zneska glob v skladu z obvestilom o ugodni obravnavi (točke 60, 248 in 249 obrazložitve izpodbijane odločbe).

8 Komisija je 24. aprila 2007 začela uradni postopek proti, med drugim, družbam ICF, Boliden, Fluorsid, Minmet in IQM ter izdala obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki jim je bilo poslano 25. aprila 2007 in vročeno med 26. in 30. aprilom 2007. Komisija jim je hkrati omogočila vpogled v spis v obliki zgoščenke (točka 61 obrazložitve izpodbijane odločbe).

9 Naslovnice obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah so, razen družbe Boliden, predložile pripombe glede očitkov zoper sebe (točka 62 obrazložitve izpodbijane odločbe).

10 13. septembra 2007 je potekalo zaslišanje, ki so se ga udeležile vse naslovnice obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah (točka 63 obrazložitve izpodbijane odločbe).

11 Komisija je 11. in 14. aprila 2008 vsem naslovnicam obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah poslala zahteve po informacijah in jih pozvala, naj sporočijo svoj celotni promet v letih 1999, 2000, 2001 in 2007 in prodajo aluminijevega fluorida ter predložijo podrobnejše podatke o vseh načrtovanih pomembnejših spremembah prodaje ali lastništva (točka 64 obrazložitve izpodbijane odločbe).

## II – *Izpodbijana odločba*

### A – *Izrek izpodbijane odločbe*

12 V izreku izpodbijane odločbe je navedeno:

„*Člen 1*

Sledeča podjetja so od 12. julija do 31. decembra 2000 kršila člen 81 [ES] in člen 53 Sporazuma EGP s sodelovanjem pri sporazumu in/ali usklajenem ravnanju v panogi proizvodnje aluminijevega fluorida:

(a) Boliden […]

(b) Fluorsid […] in Minmet […]

(c) [ICF]

(d) [IQM] in QB Industrias SAB

*Člen 2*

Za kršitve iz člena 1 so naložene globe:

(a) družbi Boliden […]: 0 EUR;

(b) družbama Fluorsid […] in Minmet […], skupno in solidarno: 1 600 000 EUR;

(c) družbi [ICF]: 1 700 000 EUR;

(d) družbama [IQM] in QB Industrias SAB, skupno in solidarno: 1 670 000 EUR

[…]“

### B – *Obrazložitev izpodbijane odločbe*

13 Komisija je v obrazložitvi izpodbijane odločbe obravnavala zlasti spodaj navedeno.

1. Sektor aluminijevega fluorida

14 Po navedbah Komisije je aluminijev fluorid kemijska spojina, ki se uporablja pri proizvodnji aluminija in omogoča zmanjšanje porabe električne energije, potrebne za talilni postopek pri proizvodnji primarnega aluminija, kar bistveno prispeva k znižanju stroškov proizvodnje aluminija. Proizvajalci aluminija naj bi bili glavni porabniki aluminijevega fluorida. Svetovna letna proizvodnja aluminija naj bi znašala približno 20 milijonov ton, od tega se približno 30 % proizvede v Evropi (točki 2 in 3 obrazložitve izpodbijane odločbe).

15 Prodaja aluminijevega fluorida v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) naj bi leta 2000 znašala 2 717 735 EUR, na svetovni ravni pa 31 997 725 EUR. Svetovni promet naj bi leta 2007 znašal 83 136 704 EUR (točka 15 obrazložitve izpodbijane odločbe).

16 Celotna tržna vrednost aluminijevega fluorida, prodanega na prostem trgu EGP, naj bi se leta 2000 približala 71 600 000 EUR. Tržna vrednost aluminijevega fluorida, prodanega na svetovnem prostem trgu, na katerega se nanaša omejevalni sporazum, naj bi se leta 2000 približala 340 000 000 EUR. Skupni tržni delež podjetij, na katera se nanaša izpodbijana odločba, naj bi znašal 33 % na trgu EGP in 35 % na svetovnem (točka 33 obrazložitve izpodbijane odločbe).

17 Pogajanja glede aluminijevega fluorida naj bi potekala na svetovni ravni. Trgovanje naj bi potekalo iz Združenih držav v EGP in iz EGP v Združene države, Afriko, Južno Ameriko in Avstralijo (točka 35 obrazložitve izpodbijane odločbe). Družba ICF naj bi prodajala velike količine proizvoda v EGP (točka 36 obrazložitve izpodbijane odločbe). Združenje proizvajalcev aluminijevega fluorida Inorganic Fluorine Producers Association (IFPA) od leta 1997 združuje proizvajalce z vsega sveta (točka 38 obrazložitve izpodbijane odločbe).

2. Sestanek v Milanu in izvajanje omejevalnega sporazuma

18 Komisija meni, da nekatera usklajena ravnanja v industriji aluminijevega fluorida segajo še v obdobje med nastankom IFPA leta 1997 in sestankom v Milanu dne 12. julija 2000, vendar v zvezi s tem ni nobenega prepričljivega dokaza (točka 73 obrazložitve izpodbijane odločbe). Komisija je še navedla, da so se sestanka v Milanu (Italija) udeležili predstavniki družb Fluorsid, ICF in IQM, medtem ko je predstavnik oddelka „Noralf“ družbe Boliden sodeloval pri tem sestanku prek telefona. Na tem sestanku naj bi se udeleženke dogovorile, da je cilj 20-odstotno povišanje cen aluminijevega fluorida. Opravile naj bi pregled več delov sveta, vključno z Evropo, da bi določile splošno raven cen, v nekaterih primerih pa naj bi se dogovorile tudi o razdelitvi trga. V skladu z njihovim dogovorom je bil glavni cilj doseči višje cene in odvračati od kakršnega koli večjega znižanja. Udeleženke naj bi tudi izmenjale poslovno občutljive informacije. Komisija se je v zvezi s tem oprla na zapisnik gospoda R. s sestanka v Milanu, na zapiske gospoda O., predstavnika oddelka „Noralf“ družbe Boliden, in na izjavo gospoda O. (točke od 77 do 91 obrazložitve izpodbijane odločbe).

19 Zadevna podjetja naj bi po sestanku v Milanu ostala v stiku (točka 93 obrazložitve izpodbijane odločbe).

20 Gospod T. z oddelka „Noralf“ družbe Boliden in gospod A. iz družbe IQM naj bi 25. oktobra 2000 telefonsko izmenjala informacije v zvezi s svojima ponudbama stranki iz Avstralije, vključno s cenami, trajanjem pogodbe in ponujeno količino. Vsebina tega telefonskega pogovora naj bi bila povzeta v ročnih zapiskih gospoda T, namenjenih gospodu O., prav tako z oddelka „Noralf“ družbe Boliden (točka 94 obrazložitve izpodbijane odločbe).

21 Gospod C., direktor družbe Minmet, naj bi 8. novembra 2000 družbi Fluorsid poslal zapiske o telefonskem pogovoru z istega dne z gospodom G. iz družbe ICF glede prodajnih cen aluminijevega fluorida (točka 95 izpodbijane odločbe).

22 Družba Minmet naj bi 9. novembra 2000 družbi Fluorsid poslala še zapisnik sestanka z družbo ICF v Lozani (Švica) v zvezi s klientelo in cenami na nekaterih trgih, med drugim v Braziliji in Venezueli (točka 96 obrazložitve izpodbijane odločbe).

3. Uporaba člena 81(1) ES in člena 53(1) Sporazuma EGS

23 Komisija je sklenila, da imajo sestanek v Milanu in poznejša ravnanja, namenjena izvrševanju dogovorjenega, vse značilnosti sporazuma in/ali usklajenega ravnanja v smislu člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP (točke od 115 do 122 obrazložitve izpodbijane odločbe) ter da ta omejevalni sporazum pomeni enotno in trajajočo kršitev (točke od 123 do 129 obrazložitve izpodbijane odločbe).

24 Namen te kršitve naj bi bilo omejevanje konkurence v Evropski skupnosti in v EGP (točke od 130 do 135 obrazložitve izpodbijane odločbe), vendar naj bi bila razširjena po vsem svetu in obsegala regije, navedene v zapisniku sestanka v Milanu, in sicer Evropo, Turčijo, Avstralijo, Južno Ameriko, Južno Afriko in Severno Ameriko (točka 136 obrazložitve izpodbijane odločbe).

25 Komisija je menila, da bi lahko omejevalni sporazum bistveno vplival na trgovino med državami članicami in pogodbenimi strankami Sporazuma EGP (točke od 137 do 142 obrazložitve izpodbijane odločbe).

4. Trajanje kršitve

26 Kljub znakom, da so se proizvajalci aluminijevega fluorida že dogovorili o usklajenih ravnanjih v drugi polovici devetdesetih let, med drugim na sestanku v Grčiji leta 1999, je Komisija menila, da ima na voljo dovolj prepričljive dokaze o obstoju omejevalnega sporazuma „vsaj“ od 12. julija 2000, to je od sestanka v Milanu (točka 144 obrazložitve izpodbijane odločbe).

27 Pogajanja za pogodbe o dobavi naj bi v sektorju aluminijevega fluorida potekala vnaprej, v obdobju, ki se začne v drugem semestru posameznega civilnega leta in konča konec istega leta ali v prvih petih mesecih naslednjega. To naj bi veljalo tudi za večletne pogodbe. Nekatere večletne pogodbe naj bi vsakič določale ali pogajanja o cenah konec vsakega civilnega leta ali pregled cen ob koncu vsakega polletja. Zapisnik sestanka v Milanu naj bi potrjeval, da je bila praksa sektorja taka, da se cene za vsako poslovno leto določijo vnaprej. Komisija je na tej podlagi sklepala, da so se tajni dogovori iz julija 2000 uveljavili pri pogajanjih v drugi polovici leta 2000 (točka 146 obrazložitve izpodbijane odločbe).

28 Komisija je tako ugotovila, da je omejevalni sporazum še trajal in imel protikonkurenčne posledice, zaradi ravnanja svojih članov, „vsaj“ do 31. decembra 2000 (točka 147 obrazložitve izpodbijane odločbe).

5. Določitev zneska globe

29 Komisija je osnovni znesek glob, ki jih je treba naložiti tožečima strankama, na podlagi podatkov o prodaji zadevnega proizvoda za EGS, ki so jih ti predložili (6 279 960 EUR), določila na 1.600.000 EUR (točka 243 obrazložitve izpodbijane odločbe), pri čemer je navedla, da mora biti v skladu s Smernicami o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2, v nadaljevanju: smernice iz leta 2006), „osnovni znesek globe povezan z deležem vrednosti prodaje, določenim glede na stopnjo teže kršitve, pomnožen z leti kršitve“ (točka 234 obrazložitve izpodbijane odločbe).

30 Kršitev naj bi v obravnavani zadevi zajemala zlasti horizontalni sporazum o določitvi cen, ki že po svoji naravi pomeni eno od najtežjih omejitev konkurence. To naj bi se moralo izražati v deležu upoštevane vrednosti prodaje (točka 236 obrazložitve izpodbijane odločbe). Leta 2000 naj ocenjeni skupni tržni delež podjetij, ki so sodelovala pri tej kršitvi, v EGP ne bi presegal 35 % (točka 237 obrazložitve izpodbijane odločbe). Omejevalni sporazum naj bi bil razširjen po vsem svetu (točka 238 obrazložitve izpodbijane odločbe). Komisija je „upoštevala tudi stopnjo izvrševanja kršitve [točke 134, 135, od 154 do 156, 172 in 185 izpodbijane odločbe], da bi določila delež vrednosti prodaje, ki ga je treba upoštevati“ (točka 239 obrazložitve izpodbijane odločbe).

31 Komisija je ugotovila, da je ob upoštevanju zgoraj navedenih dejavnikov ter glede na naravo kršitve in njeno razširjenost delež prodaje vsakega podjetja, na podlagi katerega je treba opredeliti osnovni znesek glob, ki jih je treba naložiti, 17 % (točka 240 obrazložitve izpodbijane odločbe).

32 Ker je kršitev trajala „vsaj“ od 12. julija do 31. decembra 2000, je treba osnovni znesek globe pomnožiti z množiteljem 0,5 (točka 241 obrazložitve izpodbijane odločbe). Dodatni znesek za odvračanje podjetij od sodelovanja pri horizontalnih sporazumih o določitvi cen, kakršen je ta v obravnavani zadevi, naj bi bil 17 % vrednosti prodaje (točka 242 obrazložitve izpodbijane odločbe).

33 Komisija je osnovne zneske glob, ki jih je treba naložiti udeleženkam omejevalnega sporazuma, določila tako:

— družbi Boliden: 1 milijon EUR

— družbama Fluorsid in Minmet: 1,6 milijona EUR

— družbi ICF: 1,7 milijona EUR

— družbama IQM in QB Industrias SAB: 1,67 milijona EUR.

34 Komisija je na podlagi obvestila o ugodni obravnavi družbi Boliden nazadnje priznala imuniteto in jo oprostila vse globe.

6. Olajševalne okoliščine

35 Komisija je nazadnje štela, da samo to, da sta družbi Fluorsid in Minmet sodelovali pri preiskavi, še ne pomeni olajševalne okoliščine in da zato v obravnavani zadevi ne obstaja nobena okoliščina, ki bi upravičevala znižanje zneska njune globe (točki 248 in 249 obrazložitve izpodbijane odločbe). Komisija je navedla, da je družba Fluorsid prošnjo za imuniteto ali zmanjšanje globe vložila približno dve leti po začetku preiskave in da je bila druga družba, ki je stopila z njo v stik. Komisija je ugotovila, da informacije, ki jih je družba Fluorsid posredovala pred sprejetjem obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, niso imele bistvene dodane vrednosti, in da informacije, ki jih je predložila po 22. aprilu 2007, niso bile uporabljene za ugotovitev kršitve (točke od 260 do 263 obrazložitve izpodbijane odločbe). Zato Komisija ni znižala zneska njune globe. Končni znesek globe, solidarno naložene tožečima strankama, je določila na 1 600 000 EUR (točka 276 obrazložitve in člen 2 izpodbijane odločbe).

**Postopek in predlogi strank**

36 Tožeči stranki sta vložili skupno tožbo, ki je bila 20. septembra 2008 vložena v sodnem tajništvu Splošnega sodišča in sta jo podpisala ista zastopnika.

37 Tožeči stranki Splošnemu sodišču predlagata, naj:

— izpodbijano odločbo razglasi za nično;

— podredno, zniža znesek globe, ki jima je bila naložena solidarno;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

38 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:

— tožbo družbe Minmet zavrže kot očitno nedopustno ali, podredno, zavrne kot neutemeljeno;

— tožbo družbe Fluorsid zavrne kot neutemeljeno;

— tožečima strankama naloži plačilo stroškov.

39 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Splošno sodišče (prvi senat) odločilo, da začne ustni postopek.

40 Zaradi zadržanosti enega od članov senata je predsednik Splošnega sodišča na podlagi člena 32(3) Poslovnika Splošnega sodišča za dopolnitev senata določil drugega sodnika.

41 V okviru ukrepov procesnega vodstva je Splošno sodišče na podlagi člena 64 Poslovnika pozvalo Komisijo, naj pisno odgovori na vprašanje. Komisija se je na ta ukrep procesnega vodstva odzvala v določenem roku.

42 Stranki sta na obravnavi 14. junija 2012 ustno podali stališča in odgovorili na vprašanja Splošnega sodišča. Komisija je na obravnavi predložila dokument, v katerem je pojasnjeno, kako je izračunala vrednost prodaje in tržne deleže za določitev zneska globe, naložene tožečima strankama. Po izjavah strank je bil ta dokument vložen v spis, kar je bilo zabeleženo v zapisniku obravnave.

## Pravo

### I – *Dopustnost*

#### A – *Uvodna ugotovitev*

43 Ker je Komisija ugovarjala nedopustnosti tožbe v delu, v katerem jo je vložila družba Minmet, je treba pojasniti, da je izpodbijana odločba skupek, sestavljen iz več podobnih posameznih odločb o naložitvi kazni, ki so bile sprejete v skupnem postopku (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 14. septembra 1999 v zadevi Komisija proti AssiDomän Kraft Products in drugim, C-310/97 P, Recueil, str. I-5363, točka 49 in naslednje). V obravnavani zadevi je torej treba razlikovati med drugim med odločbo, naslovljeno na družbo Fluorsid, in odločbo, naslovljeno na družbo Minmet, ter ločeno presojati o dopustnosti tožb družbe Minmet in družbe Fluorsid, saj se ti tožbi nanašata na pravno ločeni odločbi, ki sta bili sprejeti zoper njiju (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Komisija proti AssiDomän Kraft Products in drugim, točke od 53 do 56).

#### B – *Obseg tožbe*

44 Opozoriti je treba, da je Komisija družbi Minmet vročila angleško različico izpodbijane odločbe 9. julija 2008. Družbi Fluorsid pa je bila italijanska različica izpodbijane odločbe vročena 11. julija 2008.

45 Med tožbenimi predlogi je predlog za „razglasitev ničnosti odločbe v celoti“, brez dodatnih pojasnil glede predmeta spora. Vendar je v točki 1 tožbe navedeno, da tožeči stranki želita „doseči razglasitev ničnosti Odločbe C(2008) 3043 Komisije […], ki je bila družbama Fluorsid in Minmet vročena 11. […] in 9. julija 2008“. Prav tako je v točki 3 tožbe navedeno, da „s to tožbo […] družbi Fluorsid in Minmet izpodbijata odločbo […] s katero je Komisija […] ugotovila obstoj kršitve člena 81 [ES …] in na tej podlagi skupaj in solidarno kaznovala družbi Fluorsid in Minmet“. Nazadnje sta tožeči stranki k tožbi priložili le odločbo, naslovljeno na družbo Fluorsid v italijanskem jeziku, in ne odločbe, ki je bila naslovljena na družbo Minmet v angleškem jeziku. Družba Minmet je namreč to različico izpodbijane odločbe predložila šele na podlagi ukrepa procesnega vodstva Splošnega sodišča na podlagi člena 64 Poslovnika.

46 Iz vsega zgoraj navedenega je razvidno, da čeprav tožeči stranki nista izrecno navedli, da njuna sodba zadeva pravno ločeni odločbi, ki sta namenjeni različnima pravnima osebama, vseeno drži, da je iz tožbe dovolj jasno in natančno razvidno, da sta tožeči stranki želeli izpodbijati in doseči razglasitev ničnosti teh odločb, v delu, v katerem posegata v njun položaj. Kot sta tožeči stranki namreč potrdili na obravnavi in kot je navedeno v zapisniku navedene obravnave, menita, da je „izpodbijana odločba“ „ena sama in enotna odločba“, ki jima je bila vročena, saj je z njo ugotovljena njuna solidarna odgovornost za eno samo kršitev in jima je na tej podlagi naložena skupna globa, za katero sta solidarno zavezani.

*C – Dopustnost tožbe družbe Minmet*

47 Glede dopustnosti tožbe družbe Minmet v delu, v katerem se nanaša na odločbo, ki je naslovljena nanjo, je treba opozoriti, da je Komisija trdila, da je ta tožba, vložena 20. septembra 2008, prepozna in da jo je torej treba zavreči. Družba Minmet v zvezi s tem zatrjuje, da ja za to zamudo krivo slabo delovanje elektronske komunikacije. Šlo naj bi za objektivna dejstva tehnične narave, ki so nepredvidljiva in jih je torej mogoče upravičiti.

48 Ne glede na to, ali družba Minmet lahko vloži tožbo zoper odločbo, ki je naslovljena nanjo, čemur Komisija oporeka, je treba ugotoviti, da ima pravni interes za izpodbijanje odločbe, naslovljene na družbo Fluorsid, in globe, naložene tej družbi, za katero je bila ugotovljena solidarna odgovornost družbe Minmet s to odločbo in tudi z odločbo, ki ji je bila individualno vročena. To je še toliko bolj res, ker je odločba, naslovljena na družbo Fluorsid, temeljna pravna podlaga za to solidarno odgovornost družbe Minmet, ki je neločljivo povezana z odgovornostjo družbe Fluorsid in z globo, naloženo tej družbi. Interes družbe Minmet za odpravo ali zmanjšanje te globe torej ni vprašljiv.

49 Vsekakor pa, kot je bilo potrjeno v sodni praksi, lahko sodišče Unije, če gre za samo eno tožbo, opusti preizkus pravnega interesa ostalih tožečih strank (sodba Sodišča z dne 24. marca 1993 v zadevi CIRFS in drugi proti Komisiji, C-313/90, Recueil, str. I-1125, točka 31, in sodba Splošnega sodišča z dne 8. julija 2003 v zadevi Verband der freien Rohrwerke in drugi proti Komisiji, T-374/00, Recueil, str. II-2275, točka 57).

50 Splošno sodišče ob upoštevanju zgoraj navedenega ugotavlja, da je tožba družbe Minmet dopustna v delu, v katerem je usmerjena zoper odločbo, naslovljeno na družbo Fluorsid, zoper katero je bila tožba vložena pravočasno.

51 Glede tožbe, ki jo je družba Minmet vložila zoper odločbo, ki je bila naslovljena nanjo, je treba najprej opozoriti, da Komisija predlaga, naj se ta tožba zavrže kot prepozna, ker je rok za njeno vložitev potekel. V zvezi s tem je treba navesti, da je dvomesečni rok za vložitev tožbe, ki teče od uradnega obvestila zadevnega akta v skladu s členom 230, peti odstavek, ES, zavezujoč ter da je bil določen zaradi zagotovitve jasnosti in varnosti pravnih položajev ter izognitve vsakršni diskriminaciji ali samovoljnemu ravnanju pri vodenju sodnih postopkov. Zato mora sodišče Unije po uradni dolžnosti preveriti, ali je bil upoštevan (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 18. septembra 1997

v združenih zadevah Mutual Aid Administration Services proti Komisiji, T-121/96 in T-151/96, Recueil, str. II-1355, točka 38). Ta rok je namreč stalen, absoluten in nepodaljšljiv (sodba Splošnega sodišča z dne 16. decembra 2011 v zadevi Enviro Tech Europe in Enviro Tech International proti Komisiji, T-291/04, ZOdl., str. II-8281, točka 95).

52 V obravnavni zadevi je bila družba Minmet o odločbi uradno obveščena 9. julija 2008. Člen 101(1)(a) Poslovnika določa, da „če se rok, določen po dnevih, tednih, mesecih ali letih računa od trenutka, ko nastopi neko dejstvo ali se opravi neko dejanje, se dan, ko je dejstvo nastopilo ali je bilo dejanje opravljeno, ne všteva v rok“. Člen 102(2) istega Poslovnika pa določa, da se procesni roki zaradi oddaljenosti podaljšajo za enkratno obdobje desetih dni. Iz tega sledi, da je v obravnavani zadevi rok za vložitev tožbe zoper odločbo, naslovljeno na družbo Minmet, potekel 19. septembra 2008, kar je družba Minmet na obravnavi priznala, to stališče pa je bilo zavedeno v zapisnik navedene obravnave. Vendar je družba Minmet tožbo zoper odločbo, ki je bila naslovljena nanjo, v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila šele 20. septembra 2008.

53 Družba Minmet zatrjuje, da je zahteva Splošnega sodišča za dopolnitev tožbene vloge podaljšala rok za vložitev tožbe. Vendar ker je ta rok stalen, absoluten in nepodaljšljiv (glej zgoraj v točki 51 navedeno sodbo Enviro Tech Europe in Enviro Tech International proti Komisiji, točka 95), ne ta zahteva ne sprejetje te dopolnitve s strani Splošnega sodišča ne moreta vplivati na njegov iztek. Bilo je namreč že razsojeno, da je treba dopustnost tožbe presojati glede na položaj ob vložitvi tožbene vloge. Če v tem trenutku pogoji za vložitev tožbe niso izpolnjeni, ta ni dopustna. Dopolnitev je namreč mogoča le, če je opravljena v roku za tožbo (glej sklepa Splošnega sodišča z dne 7. septembra 2010 v zadevi Norilsk Nickel Harjavalta in Umicore proti Komisiji, T-532/08, ZOdl., str. II-3959, točka 70, ter v zadevi Etimine in Etiproducts proti Komisiji, T-539/08, ZOdl., str. II-4017, točka 76 in navedena sodna praksa). Ugotoviti pa je treba, da je bila dopolnitev v obravnavani zadevi opravljena po izteku roka za tožbo, tako da ni več mogla prispevati k dopustnosti tožbe družbe Minmet.

54 Zato je bila tožba družbe Minmet v delu, v katerem se nanaša na odločbo, ki je bila naslovljena na to družbo, vložena prepozno in je torej treba ugotoviti, da ni dopustna.

55 Te presoje ne morejo izpodbiti druge trditve tožečih strank.

56 Prvič, samo to, da sta družbi Fluorsid in Minmet tožbo vložili skupaj, kot gospodarska enota, zoper „izpodbijano odločbo“, ne da bi razlikovali med posameznima odločbama, ki sta bili naslovljeni na vsako od njiju, ne more imeti za posledico, da je rok za tožbo za družbo Minmet enak kot za družbo Fluorsid.

57 Res je, da je treba pojem podjetja v smislu člena 81(1) ES razumeti, kot da označuje gospodarsko enoto, čeprav s pravnega vidika to gospodarsko enoto sestavlja več fizičnih ali pravnih oseb. Kadar tak gospodarski subjekt krši pravila o konkurenci, pa je treba v skladu z načelom osebne odgovornosti to kršitev brez nejasnosti pripisati pravni osebi, ki ji je mogoče naložiti plačilo glob ter na katero je treba nasloviti obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah in, še pomembneje, končno odločbo, v katerih je navedeno, v zvezi s katerim položajem se pravni osebi očitajo navajana dejstva (glej sodbo Sodišča z dne 10. septembra 2009 v zadevi Akzo Nobel in drugi proti Komisiji, C-97/08 P, ZOdl., str. I-8237, točke od 54 do 57 in navedena sodna praksa, in sklepne predloge generalne pravobranilke J. Kokott k tej sodbi, ZOdl., str. I-8241, točka 37).

58 Poleg tega, če se naslovnik take odločbe odloči vložiti ničnostno tožbo, sodišče Unije odloča le o delih odločbe, ki zadevajo naslovnika. Nasprotno pa deli, ki zadevajo druge naslovnike ali ki so se izpodbijali po izteku roka, niso predmet spora, o katerem razsoja sodišče Unije (zgoraj v točki 43 navedena sodba Komisija proti AssiDomän Kraft Products in drugim, točka 53, in sodba z dne 29. marca 2011 v združenih zadevah ArcelorMittal Luxembourg proti Komisiji, C-201/09 P in C-216/09 P, ZOdl., str. I-2239, točka 142).

59 Ugotoviti je treba, da je družba Minmet pravna oseba, ki je ločena od družbe Fluorsid, in zato glede odločbe, ki je bila naslovljena nanjo, ne more biti upravičena do roka za tožbo, ki velja za odločbo, naslovljeno na družbo Fluorsid. Gre namreč za različni odločbi, vročeni na različna datuma in za kateri je treba rok za tožbo računati ločeno.

60 Drugič, glede sklicevanja družbe Minmet na višjo silo in na opravičljivo zmoto je treba spomniti na sodno prakso, s katero je bilo potrjeno, da pojma višje sile in nepredvidenih okoliščin vsebujeta objektivni element, ki zadeva neobičajne okoliščine, na katere subjekt nima vpliva, in subjektivni element, ki od subjekta zahteva, da se zavaruje pred posledicami neobičajnega dogodka s tem, da sprejme potrebne ukrepe brez čezmernih žrtev. Subjekt mora zlasti izkazati potrebno skrbnost, da se spoštujejo določeni roki. Torej mora iti za nenavadne težave, ki so neodvisne od volje tožeče stranke in se jim ni mogoče izogniti, čeprav bi ta ravnala z vso skrbnostjo (sodba Sodišča z dne 15. decembra 1994 v zadevi Bayer proti Komisiji, C-195/91 P, Recueil, str. I-5619, točki 31 in 32). Poleg tega je odstopanje od uporabe predpisov v zvezi s procesnimi roki dovoljeno samo v popolnoma izjemnih ali nepredvidenih okoliščinah oziroma v primeru višje sile v skladu s členom 45, drugi odstavek, Statuta Sodišča, saj stroga uporaba teh pravil ustreza zahtevam po pravni varnosti in nujnosti, da se izogne vsakršni diskriminaciji ali vsakemu samovoljnemu ravnanju pri vodenju sodnih postopkov (glej sklep Sodišča z dne 8. novembra 2007 v zadevi Belgija proti Komisiji, C-242/07 P, ZOdl., str. I-9757, točka 16 in navedena sodna praksa).

61 Glede opravičljive zmote je bilo posebej razsojeno, da se ta nanaša samo na izjemne okoliščine, v katerih je bilo med drugim ravnanje zadevne institucije tako, da je lahko samo povzročilo ali vsaj odločilno vplivalo na sprejemljivo zmedo pri dobroverni zadevni stranki, ki je izkazala potrebno skrbnost, ki se zahteva od običajno obveščenega subjekta (sklep Sodišča z dne 14. januarja 2010 v zadevi SGAE proti Komisiji, C-112/09 P, ZOdl., str. I-351, točka 20), na primer, kadar je tožeča stranka soočena s posebnimi težavami pri razlagi, da bi ugotovila pristojni organ ali dolžino roka (sklep Sodišča z dne 17. maja 2002 v zadevi Nemčija proti Parlamentu in Svetu, C-406/01, Recueil, str. I-4561, točka 21; zgoraj navedeni sklep SGAE proti Komisiji, točka 24, in sodba Splošnega sodišča z dne 6. junija 1996 v zadevi Confindustria in Romoli proti Svetu, T-382/94, Recueil, str. II-519, točka 21).

62 Vendar v obravnavani zadevi po eni strani določbe o roku za tožbo družbi Minmet niso povzročale posebnih težav pri razlagi. Poleg tega ravnanje Komisije ni bilo tako, da bi lahko povzročalo zmedo glede presoje roka. Nasprotno, zadostila je vsem zahtevam po jasnosti in pravni varnosti s tem, da je na različna datuma vročila ločeni odločbi – poleg tega v različnih jezikovnih različicah, in sicer v angleščini za družbo Minmet in v italijanščini za družbo Fluorsid – različnima pravnima osebama. Iz tega izhaja, da je družba Minmet lahko zanesljivo prepoznala in vedela, da gre za pravno ločeni odločbi, od katerih ima vsaka svoje pravne posledice za posamezno tožečo stranko.

63 Po drugi strani družba Minmet – precej nepojasnjeno in ne da bi o tem predložila dokaze – zatrjuje, da so za prepozno vložitev tožbe krivi slabo delovanje elektronskih komunikacij, nepredvidljiva zamuda sistema elektronske pošte pri sporočitvi nedostave in težave pri delovanju telefaksa. Iz pisanj družbe Minmet namreč sploh ni razvidno, kdaj naj bi poskusila poslati tožbeno vlogo. Tako nedoločno zatrjevanje, ki ni podprto z dokazi, ne zadostuje, da bi se dokazal obstoj višje sile ali opravičljive zmote. Zato je treba ta argument zavrniti kot očitno neutemeljen.

64 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba ugotoviti, da družba Minmet odločbi, ki je bila naslovljena nanjo, ni nasprotovala v roku, določenem v členu 230, peti odstavek, ES, zato je ta odločba v zvezi z njo postala dokončna in ta družba ne more več izpodbijati njene zakonitosti.

II – *Vsebinska presoja*

A – *Povzetek tožbenih razlogov za razglasitev ničnosti*

65 Tožeči stranki v utemeljitev tožbe v bistvu navajata tri tožbene razloge.

66 Prvi tožbeni razlog se v glavnem nanaša na kršitev člena 81 ES. Prvič, omejevalni sporazum, ki ga Komisija navaja v izpodbijani odločbi, naj bi bil „nemogoč“. Drugič, čeprav bi tak sporazum obstajal, ne bi nujno vplival na trg, saj sporazum o cenah, sprejet julija 2000, ne bi mogel imeti posledic v drugi polovici leta 2000, kot Komisija zatrjuje v izpodbijani odločbi. Cene za drugo polovico leta 2000 naj bi bile določene leta 1999 ali „najpozneje“ v prvih mesecih leta 2000. Tretjič, tožeči stranki zanikata, da bi bil na sestanku v Milanu sklenjen sporazum, katerega cilj je bilo omejevanje konkurence. Šlo naj bi le za izmenjavo informacij med konkurenti. Tožeči stranki v zvezi s tem zatrjujeta kršitev obveznosti obrazložitve iz člena 253 ES, kar zadeva dokaz o kršitvi, in člena 2 Uredbe št. 1/2003.

67 Drugi tožbeni razlog se nanaša na kršitev pravice do obrambe, člena 27 Uredbe št. 1/2003, člena 81 ES in „člena 253 [ES] ali člena 173 ES“. Prvič, z izpodbijano odločbo naj bi bila ugotovljena drugačna kršitev od tiste, ki se očita v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Komisija naj bi se oprla na dejstva, ki v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah niso navedena in v zvezi s katerimi se tožeči stranki nista mogli zagovarjati. Drugič, Komisija naj bi v upravni spis vložila dokumente, vezane na prošnjo družbe Fluorsid za ugodno obravnavo, medtem ko je to prošnjo v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah „ignorirala“.

68 Tretji tožbeni razlog, naveden podredno, se nanaša na kršitev člena 23 Uredbe št. 1/2003 v zvezi z globo, naloženo tožečima strankama. Tožeči stranki oporekata opredelitvi in določitvi vrednosti upoštevnega trga v izpodbijani odločbi. Teža kršitve, ki jo je ugotovila Komisija, naj ne bi bila sorazmerna. Tožeči stranki zatrjujeta tudi napačno uporabo točke 18 smernic iz leta 2006.

B – *Prvi tožbeni razlog: kršitev člena 81 ES*

1. Uvodne ugotovitve

69 Tožeči stranki v bistvu po eni strani zatrjujeta, da omejevalni sporazum, ki ga je Komisija ugotovila v izpodbijani odločbi, ni mogoč. Zadevna podjetja naj ne bi mogla določiti cene aluminijevega fluorida na trgu proizvajalcev aluminija, saj te cene ne oblikuje ponudba, temveč povpraševanje. Po drugi strani naj sestanek v Milanu ne bi bil namenjen določitvi „dogovorne cene“ temveč temu, da se „ugotovi, kakšna cena bi – glede na nekatere stroškovne postavke – naslovnikom zadevne izpodbijane odločbe omogočala, da ‚ostanejo na trgu‘ kljub eksponentni rasti stroškov proizvodnje“. Poleg tega naj bi bile cene aluminijevega fluorida vsako leto izpogajane za dobave naslednjega leta. Zato naj tudi ne bi bilo mogoče, da bi sporazum o cenah, sprejet julija 2000, lahko učinkoval v drugi polovici leta 2000. Tožeči stranki na podlagi tega ugotavljata, da čeprav bi kršitev, ki jo Komisija navaja v izpodbijani odločbi, obstajala, ne bi mogla imeti posledic na zadevnem trgu. Nazadnje, tožeči stranki glede „dogodkov v Milanu“ menita, da je Komisija pridobila dokaz o izmenjavi informacij med konkurenti, ne pa o obstoju sporazuma, „katerega cilj je omejevanje konkurence“. Komisija naj bi tako kršila člen 81 ES, obveznost obrazložitve iz člena 253 ES v zvezi z navedbo dokazov o kršitvi in člen 2 Uredbe št. 1/2003.

70 Komisija predlaga zavrnitev tega tožbenega razloga.

71 Najprej je treba opozoriti na ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero je po eni strani stranka ali organ, ki očita kršitev pravil konkurence, dolžan predložiti dokaze, s katerimi so pravno zadostno dokazana dejstva, ki pomenijo kršitev, po drugi strani pa mora podjetje, ki uveljavlja sredstvo obrambe zoper ugotovitev kršitve, predložiti dokaze, da so izpolnjeni pogoji za uporabo tega sredstva obrambe, tako da bo moral navedeni organ uporabiti druge dokaze (sodbi Sodišča z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji, C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, točka 58, in z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 78, in sodba Splošnega sodišča z dne 16. novembra 2006 v zadevi Peróxidos Orgánicos proti Komisiji, T-120/04, ZOdl., str. II-4441, točka 50).

72 Kar zadeva navajanje dokazov o kršitvi člena 81(1) ES, je treba še opozoriti, da mora Komisija predložiti jasne in skladne dokaze, da bi utemeljila trdno prepričanje, da je bila zatrjevana kršitev storjena (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 28. marca 1984 v združenih zadevah Compagnie royale asturienne des mines in Rheinzink proti Komisiji, 29/83 in 30/83, Recueil, str. 1679, točka 20). Dvom sodišča se razlaga v korist podjetja, naslovnika odločbe o ugotovitvi kršitve. Sodišče torej ne sme skleniti, da je Komisija pravno zadostno dokazala obstoj zadevne kršitve, če še vedno dvomi o tem vprašanju, zlasti v okviru tožbe za razglasitev ničnosti odločbe o naložitvi globe (sodba Splošnega sodišča z dne 25. oktobra 2005 v zadevi Groupe Danone proti Komisiji, T-38/02, ZOdl., str. II-4407, točka 215).

73 Iz ustaljene sodne prakse je tudi razvidno, da ni nujno, da vsak dokaz, ki ga predloži Komisija, izpolnjuje ta merila glede vsakega znaka kršitve. Dovolj je, da več indicev, na katere se sklicuje institucija, gledano v celoti izpolnjuje to zahtevo (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 8. julija 2004 v združenih zadevah JFE Engineering in drugi proti Komisiji, T-67/00, T-68/00, T-71/00 in T-78/00, ZOdl., str. II-2501, točka 180 in navedena sodna praksa).

74 Običajno je, da so dejavnosti v zvezi s protikonkurenčnimi sporazumi in ravnanji prikrite, da so sestanki tajni in da je dokumentacije o tem kar najmanj. Iz tega sledi, da tudi če Komisija najde listine, ki jasno dokazujejo nedovoljeno navezovanje stikov med gospodarskimi subjekti, kot so zapisniki sestankov, gre navadno le za nepopolna in posamezna dokazila, tako da je treba posamezne podrobnosti pogosto rekonstruirati s sklepanjem. Zato je v večini primerov treba o obstoju protikonkurenčnega ravnanja ali sporazuma sklepati iz številnih naključij in indicev, ki obravnavani skupaj lahko, kadar ni drugih skladnih pojasnil, pomenijo dokaz o kršitvi pravil o konkurenci (zgoraj v točki 71 navedena sodba Sodišča Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točke od 55 do 57, in sodba Sodišča z dne 25. januarja 2007 v združenih zadevah Sumitomo Metal Industries in Nippon Steel proti Komisiji, C-403/04 P in C-405/04 P, ZOdl., str. I-729, točka 51).

75 Pojma sporazuma in usklajenega ravnanja v smislu člena 81(1) ES zajemata istovrstne oblike dogovarjanja, ki se razlikujejo le po intenzivnosti in izraznih oblikah (sodba Sodišča z dne 8. julija 1999 v zadevi Komisija proti Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, str. I-4125, točki 131 in 132, in sodba Splošnega sodišča z dne 20. marca 2002 v zadevi HFB in drugi proti Komisiji, T-9/99, Recueil, str. II-1487, točka 190). Poleg tega pri kompleksni kršitvi od Komisije ni mogoče zahtevati, naj opredelitev natančno opredeli kot sporazum ali usklajeno ravnanje, saj člen 81 ES zajema obe obliki kršitve (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Anic Partecipazioni, točke od 111 do 114, in sodbo Splošnega sodišča z dne 20. aprila 1999 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, od T-305/94 do T-307/94, od T-313/94 do T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 in T-335/94, Recueil, str. II-931, točka 696). Zato je treba, kot velja v obravnavanem primeru, dvojno opredelitev kršitve kot sporazuma „in/ali“ usklajenega ravnanja razumeti kot kompleksno celoto, ki vključuje dejstva, od katerih so nekatera opredeljena kot sporazum, druga pa kot usklajeno ravnanje v smislu člena 81(1) ES, ki ne vsebuje posebne opredelitve za to vrsto kompleksne kršitve (sodba Splošnega sodišča z dne 17. decembra 1991 v zadevi Hercules Chemicals proti Komisiji, T-7/89, Recueil, str. II-1711, točka 264, ter zgoraj navedena sodba Splošnega sodišča HFB in drugi proti Komisiji, točka 187).

2. Povzetek izpodbijane odločbe

76 Opozoriti je treba, da se je Komisija v izpodbijani odločbi za ugotovitev obstoja kršitve člena 81 ES oprla zlasti na te dokumente: poročilo s sestanka v Milanu (točke 77 in od 81 do 88 obrazložitve izpodbijane odločbe), zapiske, ki jih je med tem sestankom napravil g. O. z oddelka „Noralf“ družbe Boliden (točka 89 obrazložitve izpodbijane odločbe), izjavo g. O. v zvezi z navedenim poročilom (točka 90 obrazložitve izpodbijane odločbe), zapiske g. O. z dne 25. oktobra 2000 v zvezi s telefonskim pogovorom med oddelkom „Noralf“ družbe Boliden in IQM (točka 94 obrazložitve izpodbijane odločbe) in zapiske g. C. iz družbe Minmet z dne 8. in 9. novembra 2000 (točki 95 in 96 obrazložitve izpodbijane odločbe). Komisija je na podlagi teh dokumentov sklepala, da je 12. julija 2000 v Milanu potekal sestanek med predstavniki družbe Fluorsid, g. R., družbe ICF, g. G., in družbe IQM, g. A., pri katerem je prek telefona sodeloval predstavnik oddelka „Noralf“ družbe Boliden, g. O. Poročilo o sestanku v Milanu je sestavil g. R. iz družbe Fluorsid. Komisija meni, da sta bila vsebina in cilj tega sestanka protikonkurenčna (točke od 115 do 122 obrazložitve izpodbijane odločbe).

77 Tehnični izrazi in kratice, uporabljeni v zgoraj navedenih dokumentih, ustrezajo tem opredelitvam:

— „US$/T ali US$/MT“ pomeni, da so cene navedene v ameriških dolarjih (USD) na tono ali metrično tono;

— „incoterms“ pomeni „International Commercial Terms“ (mednarodne trgovinske klavzule);

— „fca“ (free carrier) pomeni „franko prevoznik“;

— „fob“ (free on board) pomeni „franko na ladijski krov“;

— „cfr“ (cost and freight), kar pomeni „stroški in prevoznina“;

— „C & F filo“ (cost and freight et free in liner out), kar pomeni „stroški in prevoznina ter franko natovarjanje in raztovarjanje po pogojih rednih linij“;

— „LME“ (London Metal exchange), francosko „Bourse de métaux de Londres“ (londonska borza kovin) je borza, na kateri kotirajo kovine. Tečaj LME odloča o ceni aluminija. V navedenih dokumentih ta kratica označuje ceno aluminija;

— „$AlF_3$“ je kratica za aluminijev fluorid. Treba je še navesti, da je mogoče ceno aluminijevega fluorida izračunati kot delež tečaja LME. Po navedbah strank je cena $AlF_3$ običajno med 45 in 55 % LME, torej med 650 in 900 USD.

78 Navesti je treba tudi, da je dokumente, na katere se Komisija opira v izpodbijani odločbi, pripravila ali družba Boliden ali druge udeleženke omejevalnega sporazuma, med drugim družba Fluorsid. Tožeči stranki nista izpodbijali ne pristnosti ne verodostojnosti niti dokazne vrednosti navedenih dokumentov in noben element iz spisa ne nakazuje, da bi bilo treba dvomiti o njihovi dokazni vrednosti. Tožeči stranki namreč ne izpodbijata vsebine teh dokazov, temveč le sklepe, ki jih je Komisija sprejela na njihovi podlagi, da je ugotovila obstoj omejevalnega sporazuma.

3. Dokaz o kršitvi

79 Komisija je v izpodbijani odločbi menila, da so udeleženke sestanka v Milanu sklenile sporazum o povečanju prodajne cene aluminijevega fluorida za 20 %. Določile naj bi tudi splošno raven cen za več regij sveta, vključno z Evropo, ter v nekaterih primerih razdelile trge in izmenjale občutljive poslovne informacije. Zato je treba presoditi dokaze, na katere se je Komisija v izpodbijani odločbi oprla v utemeljitev svojih ugotovitev.

80 Najprej, Poročilo sestanka v Milanu navaja 20-odstotno povečanje celotnih stroškov med junijem 1999 in junijem 2000, ki naj bi zahtevalo povečanje cene aluminijevega fluorida v letu 2001 za 20 %. V zvezi s tem je natančneje navedeno:

„Ker je bila prodajna cena [aluminijevega fluorida] določena konec prvega polletja leta 1999 in ker so naši stroški sredi leta 2000 20 % višji kot v letu 1999, bi morale biti naše cene [aluminijevega fluorida] v letu 2001 20 % višje kot leta 2000. Vse tri stranke [Fluorsid, ICF in IQM] se strinjajo, da je to povišanje razumno z vidika proizvajalca. Vendar se je treba vprašati, ali je ponudba/povpraševanje na trgu dopuščata tako povišanje“ (točka 81 obrazložitve izpodbijane odločbe).

81 Iz poročila sestanka v Milanu je tako jasno razvidno, da so se predstavniki, ki so sodelovali na tem sestanku, med drugim predstavnik družbe Fluorsid, dogovorili za 20-odstotno povečanje prodajne cene aluminijevega fluorida v letu 2001.

82 Poleg tega je v poročilu s sestanka v Milanu glede evropskega trga omenjen sporazum med temi predstavniki za leto 2001 o ceni 775 USD „fca“, torej 800 USD „fob“ na tono aluminijevega fluorida:

„[ICF] želi za leto 2001 povečati ceno na 800 USD/t fca Mordijk in na 775 USD/t fob Gabes. Cena evropskega proizvajalca je torej 775/800 USD/T fca/fob evropski proizvajalec“ (točka 85 obrazložitve izpodbijane odločbe).

83 Iz vseh teh dokumentov je razvidno, da ta cena pomeni minimalno prodajno ceno, ki je člani omejevalnega sporazuma v svojih ponudbah na zadevnih trgih niso smeli znižati.

84 Te ugotovitve potrjujejo zapiski g. O. z oddelka „Noralf“ družbe Boliden s sestanka v Milanu, pri katerem je sodeloval prek telefona, kot tudi iz njegovih ustnih navedb pred Komisijo (točke 77, 89 in 90 obrazložitve izpodbijane odločbe). Tako je iz teh zapiskov in izjav razvidno, da so udeleženke tega sestanka zatrdile, da potrebujejo 20-odstotno povišanje cene in da so po pregledu stroškov sklenile, da je treba cene za leto 2001 povišati za 20 % in določiti na 800 USD na tono, torej 50 % cene „LME“.

85 Poleg tega več dokumentov, ki so poznejši od sestanka v Milanu, dokazuje, da so udeleženke tega sestanka spoštovale ta dogovor, ohranile dvostranske stike v zvezi s tem in izmenjale občutljive poslovne podatke, zlasti zato, da bi medsebojno nadzirale cenovne politike. Tako je v zapiskih g. T. z oddelka „Noralf“ družbe Boliden, namenjenih g. O., prav tako z oddelka „Noralf“ družbe Boliden, o telefonskem pogovoru z dne 25. oktobra 2000 med g. T. in g. A. iz družbe IQM, navedeno, da sta ti osebi izmenjali podatke o svojih ponudbah stranki v Avstraliji. Ti ponudbi sta spoštovali minimalno ceno 800 USD na tono, dogovorjeno na sestanku v Milanu. Razvidno je namreč, da je družba IQM tej stranki ponudila raven cen „850–875–900 USD“ medtem ko je oddelek „Noralf“ družbe Boliden navedel, da je ponudil ceno okrog 800 USD, vendar z avstralsko stranko še ni sklenil dogovora (glej člen 94 izpodbijane odločbe).

86 Poleg tega je iz zapiskov g. C. iz družbe Minmet o telefonskem pogovoru z g. G. iz družbe ICF z dne 8. novembra 2000 razvidno, da se je zadnjenavedena družba pritoževala nad „zelo nizkimi“ cenami, ki jih je družba Minmet ponudila v postopku javnega razpisa – te so znašale „725 USD fob/745 USD cfr“ – pri čemer je spraševala, kako namerava družba Minmet ohraniti ceno v Venezueli, to je 875 USD, glede na to, da imajo Venezuelci dostop do javnega razpisa v Egiptu. Iz teh zapiskov še izhaja, da je družba ICF potrdila, da je cena, ponujena neki brazilski stranki, presegala 800 USD na tono (točka 95 obrazložitve izpodbijane odločbe).

87 Poleg tega iz nekega drugega poročila z dne 9. novembra 2000 v zvezi s sestankom med gospodoma C. in K. iz družbe Minmet ter gospodoma G. in T. iz družbe ICF, ki ga je sestavila družba Minmet in poslala družbi Fluorsid, izhaja, da je družba ICF družbo Minmet obvestila o tem, da je z brazilsko

stranko sklenila posel po ceni 845 USD in potrdila, da na venezuelskem trgu ne bo ponudila več kot 6000 metričnih ton. Družba Minmet je vztrajala, da mora biti cena na venezuelskem trgu višja od 800 USD „cfr“ (točka 96 obrazložitve izpodbijane odločbe).

88 Iz dokumentov v zvezi s stiki z dne 25. oktobra ter 8. in 9. novembra 2000 je tako razvidno, da so zadevna podjetja izvajala medsebojni nadzor nad cenami. Poleg tega, kot je Komisija pravilno navedla v izpodbijani odločbi, so bile cene v skladu z izidom pogajanj s sestanka v Milanu. V zvezi s tem je treba še poudariti, da dokumenti z dne 25. oktobra ter 8. in 9. novembra 2000 omenjajo nadaljnje stike po sestanku v Milanu med udeleženkami tega sestanka, zlasti med tožečima strankama in družbo ICF, ki so bile očitno vezane na sporazum o cenah, dogovorjenih na tem sestanku, saj se sklicujejo na ključne elemente tega sporazuma.

89 Ta sporazum o cenah naj bi se po eni stran nanašal na evropske trge. V zvezi s tem so v poročilu sestanka v Milanu med drugim navedene predvidene količine proizvodnje in prodaje aluminijevega fluorida za leto 2001 v Italiji, Romuniji, Španiji, Skandinaviji, Nemčiji, Beneluksu in Združenem kraljestvu (točka 85 obrazložitve izpodbijane odločbe). Družba ICF je v zvezi s tem navedla, da želi v letu 2001 ceno zvišati na 800 USD na tono „fca Mordijk“ in na 775 USD na tono „fob Gabes“, kar bi pomenilo, da bi bila cena za evropskega proizvajalca 775/800 USD na tono „fca/fob“ (glej točko 82 zgoraj).

90 Po drugi strani je Komisija ugotovila, da se je ta sporazum uporabljal za več svetovnih regij. Tako je bila v skladu s poročilom sestanka v Milanu „predstava o ceni“ za Avstralijo za leto 2001 800 USD na tono „fob Evropa“, torej „50 % LME fob“, medtem ko je bila lahko evropska cena višja od kitajske in bi morala biti 875 USD na tono (točka 86 obrazložitve izpodbijane odločbe). V zvezi z Južno Ameriko so v poročilu navedene cene za leto 2000 in minimalne cene za leto 2001. Za Venezuelo je za leto 2001 navedena cena 850 USD na metrično tono „C & F filo“ in absolutna najnižja cena 890 USD na metrično tono. Za Brazilijo se vsi proizvajalci strinjajo, da je treba ceno določiti na približno „50 % LME fob“ in 875 USD na tono cfr (točka 87 obrazložite izpodbijane odločbe).

91 G. O. z oddelka „Noralf“ družbe Boliden je v ustnih navedbah pred Komisijo poleg tega zatrdil, da so se udeleženke sestanka v Milanu dogovorile o strankah posamezne udeleženke in ravni cen, ki jo je treba obdržati v Evropi in zunaj nje. Cilj sestanka v Milanu naj bi tako bila priprava skupnega pojasnila o tem, kako je treba uvesti nove ravni cen. Udeleženke sestanka v Milanu naj bi si med seboj razdelile količine, ki jih bodo ponudile strankam. Obstajal naj bi dogovor na podlagi molka o medsebojnem spoštovanju strank in dobav posamezni stranki (glej točko 90 obrazložitve izpodbijane odločbe).

92 Prav tako je iz zapiskov o telefonskem pogovoru z dne 25. oktobra 2000 razvidno, da je želel g. A. iz družbe IQM „ostati v stiku“ z g. T. z oddelka „Noralf“ družbe Boliden, med drugim v zvezi z ravnjo cen aluminijevega fluorida v Avstraliji, pri čemer je spomnil na ceno 800 USD, ki je bila dogovorjena na sestanku v Milanu (točka 94 obrazložitve izpodbijane odločbe).

93 Nazadnje je tudi iz poročila sestanka v Milanu razvidno, da so si udeleženke sestanka v Milanu, in sicer družbe Fluorsid, ICF in IQM, po tem sestanku izmenjale informacije o proizvodnji in prodanih količinah v letu 2000 ter o predvidenih količinah za leto 2001 za različne države Sveta, z navedbami natančnih količin, kot tudi informacije za posamezne proizvajalce in kupce. Glede teh „posameznih trgov“ je v poročilu navedeno (točka 84 obrazložitve izpodbijane odločbe):

„Preučili smo vse trge, da bi ugotovili splošno raven cen, in, v nekaterih primerih, razdelitev trga. Vendar se vsi strinjamo, da je treba ne glede na to, kdo pridobi posel, doseči višjo raven cen. Zato je treba odsvetovati vsakršne večje rabate.“

94 Iz tega izhaja, da so udeleženke sestanka v Milanu izmenjale občutljive poslovne informacije, med drugim informacije o proizvedenih količinah, količinah, ki so jih prodale – ali nameravale prodati – svojim strankam v Evropi in po Svetu, določitvi svojih cen in medsebojni razdelitvi trgov, da bi se uskladile glede teh konkurenčnih dejavnikov.

95 Iz vseh zgoraj navedenih dokazov, katerih vsebine tožeči stranki ne izpodbijata, je razvidno, da je Komisija pravno zadostno dokazala obstoj sporazuma o določitvi cen v smislu člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGS, sklenjen na sestanku v Milanu, pri katerem sta tožeči stranki sodelovali.

96 Komisija je torej v izpodbijani odločbi dokazala protikonkurenčni cilj sestanka v Milanu in obstoj sporazuma v nasprotju s členom 81(1) ES, ne da bi bilo treba dokazati, da je ta sporazum imel posledice (zgoraj v točki 75 navedena sodba Komisija proti Anic Partecipazioni, točka 123, in zgoraj v točki 73 navedena sodba JFE Engineering in drugi proti Komisiji, točka 181). V zvezi s tem je treba spomniti, da protikonkurenčni cilj in posledica sporazuma nista kumulativna pogoja, ampak alternativi za presojo, ali tak sporazum spada pod prepoved iz člena 81(1) ES. Kot pa je bilo ugotovljeno v ustaljeni sodni praksi, je zaradi možnosti izbire, ki jo vsebuje ta pogoj in označuje veznik „oziroma“, treba najprej preučiti cilj sporazuma in pri tem upoštevati gospodarski okvir, v katerem ga je treba izvajati. Torej ni treba preučiti posledic sporazuma, če je njegov protikonkurenčni cilj dokazan (glej v tem smislu sodbi Sodišča z dne 6. oktobra 2009 v združenih zadevah GlaxoSmithKline Services in drugi proti Komisiji in drugim, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P, ZOdl., str. I-9291, točka 55, in z dne 4. oktobra 2011 v združenih zadevah Football Association Premier League in drugi, C-403/08 in C-429/08, ZOdl., str. I-9083, točka 135). Iz tega izhaja, da je treba trditev tožečih strank, da je izvajanje takega sporazuma „nemogoče“, zavrniti.

97 V teh okoliščinah ni treba preizkusiti, ali so v obravnavanem primeru izpolnjeni tudi pogoji iz sodne prakse, ki veljajo za pojem usklajenega ravnanja (glej sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 75). Ker je v obravnavanem primeru podan bistveni element „sporazuma“, ki je potreben za uporabo prepovedi iz člena 81 ES, gre samo za alternativno kvalifikacijo istega omejevalnega sporazuma, ki ne vpliva na preostalo presojo.

98 Iz vsega zgoraj navedenega je razvidno, da je treba očitek o kršitvi člena 81 ES zavrniti kot neutemeljen.

99 Glede očitka o zatrjevani „kršitvi obveznosti obrazložitve, kar zadeva dokaz o kršitvi“, je treba opozoriti, da sta tožeči stranki neobstoj obrazložitve navedli le v naslovu tega tožbenega razloga, ne da bi navajali argumente za njegovo utemeljitev. Ker torej ta očitek nikakor ni podrobneje pojasnjen ali utemeljen, je treba šteti, da je del tega tožbenega razloga in da se nanaša na utemeljenost obrazložitve izpodbijane odločbe (sodba Sodišča z dne 2. aprila 1998 v zadevi Komisija proti Sytraval in Brink's France, C-367/95 P, Recueil, str. I-1719, točke od 65 do 68). Ta očitek zato spada pod očitek o kršitvi člena 81 ES in torej ne zahteva posebne obravnave.

100 Čeprav bi se domnevalo, da tožeči stranki dejansko zatrjujeta neobstoj obrazložitve ali da je treba ta tožbeni razlog upoštevati po uradni dolžnosti, je treba opozoriti, da mora obrazložitev, ki se zahteva na podlagi člena 253 ES, jasno in nedvoumno podati razlogovanje institucije, ki je avtorica akta, tako da zainteresiranim strankam omogoča, da zaščitijo svoje pravice, sodišču Unije pa, da opravi nadzor (sodbi Sodišča z dne 18. septembra 2003 v zadevi Volkswagen proti Komisiji, C-338/00 P, Recueil, str. I-9189, točka 124, in z dne 10. julija 2008 v zadevi Bertelsmann in Sony Corporation of America proti Impali, C-413/06 P, ZOdl., str. I-4951, točki 166 in 178). Čeprav mora Komisija na podlagi člena 253 ES navesti dejanske in pravne okoliščine, s katerimi je utemeljila odločbo, ter pravne razloge za njeno sprejetje, ta določba ne zahteva, da se mora opredeliti do vseh dejanskih in pravnih okoliščin, ki so bile obravnavane v upravnem postopku (sodbi Sodišča z dne 17. januarja 1984 v združenih zadevah VBVB in VBBB proti Komisiji, 43/82 in 63/82, Recueil, str. 19, točka 22, in z dne 11. julija 1989 v zadevi Belasco in drugi proti Komisiji, 246/86, Recueil, str. 2117, točka 55, in zgoraj navedena sodba Volkswagen proti Komisiji, točka 127; sodba Splošnega sodišča z dne 5. oktobra 2011 v zadevi Romana Tabacchi proti Komisiji, T-11/06, ZOdl., str. II-6681, točka 233). Zahtevo po obrazložitvi je

treba presojati glede na okoliščine posameznega primera, zlasti glede na vsebino akta, vrsto navedenih razlogov in interes, ki ga imajo lahko naslovniki ali druge osebe, ki jih ukrep neposredno in posamično zadeva, da prejmejo pojasnila (glej sodbo Sodišča z dne 2. decembra 2009 v zadevi Komisija proti Irski in drugim, C-89/08 P, ZOdl., str. I-11245, točka 77 in navedena sodna praksa).

101 Komisija pa je v obravnavanem primeru v izpodbijani odločbi podrobno pojasnila dejanske in pravne okoliščine ter vse ugotovitve, ki so privedle do sprejetja te odločbe. Poleg tega je obrazložitev navedene odločbe zadostovala, da sta se tožeči stranki lahko seznanili z njeno utemeljitvijo za zaščito svojih pravic, sodišču Unije pa, da opravi nadzor. Zato ni neobstoja obrazložitve izpodbijane odločbe v zvezi z ugotovitvijo kršitve člena 81 ES in je treba ta očitek vsekakor zavrniti.

102 Zato je treba ta tožbeni razlog v celoti zavrniti.

C – *Drugi tožbeni razlog: kršitev pravice do obrambe*

1. Uvodne ugotovitve

103 Tožeči stranki trdita, da je Komisija glede njiju kršila pravico do obrambe ter člena 2 in 27 Uredbe št. 1/2003. V izpodbijani odločbi naj bi bila ugotovljena drugačna kršitev od tiste, navedene v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah v upravnem postopku. Komisija naj bi nadaljevala preiskavo in zbrala dodatne dokumente po obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Tožeči stranki pa naj v zvezi s tem ne bi mogli izvršiti pravice do obrambe. Po eni strani naj bi izpodbijana odločba upoštevala kršitve in dejanske okoliščine, ki niso navedene v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, zlasti dokumente v zvezi z dvostranskimi stiki z dne 8. in 9. novembra 2000. Po drugi strani naj bi bila v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah navedena „trajajoča kršitev“, v izpodbijani odločbi pa „kršitev, ki je trajala 6 mesecev“. Družba Fluorsid ugovarja še temu, da v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah ni bila omenjena njena prošnja Komisiji za zmanjšanje zneska globe, in zatrjuje neobstoj obrazložitve zavrnitve te prošnje v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah.

104 Komisija zavrača trditve tožečih strank. Upravni spis Komisije naj bi vseboval dokumente v zvezi s stiki po sestanku v Milanu. Komisija naj ne bi nikakor razširila očitkov proti udeležencem omejevalnega sporazuma. Dejstva, ki jih je Komisija ugotovila in ki jih očita udeležencem omejevalnega sporazuma, naj bi te priznale. Končna odločba Komisije, torej izpodbijana odločba, ni nujno enaka obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Komisija navaja, da se ji ni zdelo potrebno sprejeti dodatnega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah v zvezi z dokazi, ki niso bili omenjeni v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Ti dokumenti naj ne bi bili v nasprotju z že navedenimi dokazi in na njihovi podlagi naj ne bi bile sprejete drugačne ugotovitve.

105 Poleg tega naj bi Komisija glede domnevne kršitve pravice do obrambe družbe Fluorsid v zvezi z njeno prošnjo za zmanjšanje zneska globe menila, da prošnja za zmanjšanje zneska globe družbe Fluorsid ni upravičena, ker dokazi, ki jih je predložila ta družba, niso imeli posebne dokazne vrednosti, o čemer naj bi družbo Fluorsid obvestila 13. julija 2007. Komisija naj bi se bila dolžna o tej prošnji izreči le v izpodbijani odločbi, kar naj bi tudi storila. Družba Fluorsid naj bi torej v upravnem postopku lahko izvrševala svojo pravico do obrambe, pri čemer je bila seznanjena s tem, da je bila njena prošnja za zmanjšanje zneska globe zavrnjena.

106 Opozoriti je treba, da spoštovanje pravice do obrambe pri vodenju upravnih postopkov na področju konkurenčne politike pomeni temeljno načelo prava Unije, katerega spoštovanje zagotavljajo sodišča Unije (glej sodbo Sodišča z dne 3. septembra 2009 v zadevi Prym in Prym Consumer proti Komisiji, C-534/07 P, ZOdl., str. I-7415, točka 26 in navedena sodna praksa).

107 Kot je bilo potrjeno z ustaljeno sodno prakso, spoštovanje pravice do obrambe zahteva, naj se zainteresiranemu podjetju v upravnem postopku da možnost, da ustrezno predstavi svoje stališče glede resničnosti in upoštevnosti zatrjevanih dejstev in okoliščin ter glede dokumentov, ki jih Komisija navaja v podporo svoji trditvi o obstoju kršitve Pogodbe (glej sodbe Sodišča z dne 7. junija 1983 v združenih zadevah Musique Diffusion française in drugi proti Komisiji, od 100/80 do 103/80, Recueil, str. 1825, točka 10; z dne 6. aprila 1995 v zadevi BPB Industries in British Gypsum proti Komisiji, C-310/93 P, Recueil, str. I-865, točka 21, in z dne 9. julija 2009 v zadevi Archer Daniels Midland proti Komisiji, C-511/06 P, ZOdl., str. I-5843, točka 88 in navedena sodna praksa).

108 Člen 27(1) Uredbe št. 1/2003 izraža to načela, ker določa, da se strankam pošlje obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, v katerem morajo biti jasno opredeljeni vsi bistveni elementi, na katere se Komisija opira v tej fazi postopka (glej v tem smislu zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 67), da se lahko zadevne stranke dejansko seznanijo z ravnanji, ki jim jih očita Komisija, in dokazi, ki jih ima ta na voljo (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točki 315 in 316, in zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točki 66 in 67), ter učinkovito zagotovijo svojo obrambo, preden Komisija sprejme končno odločbo (glej v tem smislu zgoraj v točki 107 navedeno sodbo Archer Daniels Midland proti Komisiji, točki 85 in 86). Ta zahteva je izpolnjena, če ta odločba zadevnim osebam ne očita kršitev, ki so drugačne od tistih iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, in navaja samo dejstva, glede katerih so imele zadevne osebe možnost dati svoje mnenje (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 19. marca 2003 v zadevi CMA CGM in drugi proti Komisiji, T-213/00, Recueil, str. II-913, točka 109 in navedena sodna praksa).

109 Vendar so lahko bistveni elementi, na katere se Komisija opira v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, povzeti na kratko in ni nujno, da je končna odločba kopija obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah (zgoraj v točki 107 navedena sodba Musique Diffusion française in drugi proti Komisiji, točka 14), saj je to obvestilo pripravljalni dokument, v katerem sta presoja dejstev in pravna presoja le začasni (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 17. novembra 1987 v združenih zadevah British American Tobacco in Reynolds Industries proti Komisiji, 142/84 in 156/84, Recueil, str. 4487, točka 70). Prav tako so dopustna dopolnila k obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, izvedena ob upoštevanju odgovora strank, katerih utemeljitve dokazujejo, da so dejansko lahko uresničevale svoje pravice do obrambe. Komisija lahko glede na upravni postopek tudi ponovno pregleda ali doda argumente o dejstvih ali pravne argumente v podporo očitkom, ki jih je izrekla (glej v tem smislu sodbi Splošnega sodišča z dne 28. februarja 2002 v zadevi Compagnie générale maritime in drugi proti Komisiji, T-86/95, Recueil, str. II-1011, točka 448, in z dne 22. oktobra 2002 v zadevi Schneider Electric proti Komisiji, T-310/01, Recueil, str. II-4071, točka 438). Komisija zato lahko do sprejetja dokončne odločbe med drugim ob upoštevanju pisnih ali ustnih pripomb strank ali umakne nekatere oziroma celo vse očitke, ki so bili na začetku navedeni glede teh strank, in tako spremeni svoje stališče v njihovo korist ali se, obratno, odloči dodati nove očitke, če da zadevnim podjetjem možnost, da predstavijo svoje stališče v zvezi s tem (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 30. septembra 2003 v združenih zadevah Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, T-191/98 in od T-212/98 do T-214/98, Recueil, str. II-3275, točka 115 in navedena sodna praksa).

110 Poleg tega, kot je bilo ugotovljeno s sodno prakso, gre za kršitev pravice do obrambe, če zaradi napake Komisije obstaja možnost, da bi upravni postopek, ki ga je vodila, pripeljal do drugačnega sklepa. Tožečemu podjetju za dokaz take kršitve ni treba pravno zadostno dokazati, da bi odločba Komisije imela drugačno vsebino, temveč da bi lahko brez procesne napake bolje pripravilo obrambo, ker bi na primer za to lahko uporabilo dokumente, do katerih v upravnem postopku ni imelo dostopa (glej v tem smislu sodbi Sodišča z dne 2. oktobra 2003 v zadevi Thyssen Stahl proti Komisiji, C-194/99 P, Recueil, str. I-10821, točka 31 in navedena sodna praksa, in z dne 1. julija 2010 v zadevi Knauf Gips proti

Komisiji, C-407/08 P, ZOdl., str. I-6375, točka 28; po analogiji glej tudi sodbo Sodišča z dne 1. oktobra 2009 v zadevi Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware proti Svetu, C-141/08 P, ZOdl., str. I-9147, točka 94).

111 Podrobneje je bilo v zvezi s pravico do vpogleda v spis z ustaljeno sodno prakso v zvezi s primerom, v katerem je bil dostop do nekega dokumenta zavrnjen, potrjeno, da zadostuje, da podjetje dokaže, da bi lahko ta dokument uporabilo za svojo obrambo (glej sodbo Sodišča z dne 25. oktobra 2011 v zadevi Solvay proti Komisiji, C-109/10 P, ZOdl., str. I-10329, točka 57 in navedena sodna praksa, in sklepne predloge generalne pravobranilke J. Kokott k tej sodbi, ZOdl., str. I-10329, točka 171 in navedena sodna praksa; zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točki 74 in 75; zgoraj v točki 110 navedeno sodbo Knauf Gips proti Komisiji, točka 23, in zgoraj v točki 108 navedeno sodbo Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji z dne 15. oktobra 2002, točki 318 in 324). Temu podjetju ni treba dokazati, da je ta nepravilnost vplivala na potek postopka in vsebino odločbe Komisije njemu v škodo, temveč samo, da bi lahko vplivala na potek postopka in vsebino odločbe Komisije (glej v tem smislu zgoraj navedene sklepne predloge generalne pravobranilke Kokott k sodbi z dne 25. oktobra 2011 v zadevi Solvay proti Komisiji, točki 179 in 181; sodbi Sodišča z dne du 8. julija 1999 v zadevi Hercules Chemicals proti Komisiji, C-51/92 P, Recueil, str. I-4235, točka 81, in z dne 2. oktobra 2003 v zadevi Corus UK proti Komisiji, C-199/99 P, Recueil, str. I-11177, točka 128; zgoraj v točki 108 navedeno sodbo Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji z dne 15. oktobra 2002, točka 318, in zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 74). V primeru nerazkritja dokumentov torej zadevnemu podjetju ni treba predložiti dokaza za to, da bi razkritje spornih dokumentov povzročilo drugačen izid, temveč zadostuje, da izkaže možnost – pa čeprav majhno – da bi dokumenti, ki v upravnem postopku niso bili razkriti, lahko koristili njegovi obrambi (glej zgoraj navedene sklepne predloge generalne pravobranilke Kokott k sodbi z dne 25. oktobra 2011 v zadevi Solvay proti Komisiji, točka 181 in navedena sodna praksa, ter zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 131).

2. Zatrjevana kršitev pravice do obrambe, vezana na dokumente v zvezi s stiki po sestanku v Milanu

112 Tožeči stranki v obravnavanem primeru v bistvu trdita, da je Komisija izpodbijano odločbo oprla na dokaze, ki niso navedeni v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, med drugim na dokumente v zvezi s stiki z dne 8. in 9. novembra 2000, kar naj bi pomenilo kršitev pravice do obrambe.

113 V zvezi s tem je iz zgoraj navedenih točk od 20 do 22, 76 in od 78 do 88 (glej tudi točko 239 obrazložitve izpodbijane odločbe) razvidno, da se je Komisija dejansko oprla na te dokumente, da bi dokazala obstoj omejevalnega sporazuma in njegovo izvajanje, za odločanje o posledicah v okviru presoje teže kršitve in določitve zneska globe, ki jo je treba naložiti tožečima strankama.

114 Najprej je treba zato primerjati vsebino obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z vsebino izpodbijane odločbe.

115 Komisija je v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah menila, da so stiki med udeleženkami omejevalnega sporazuma obstajali od leta 1997 (točka 76 in naslednje), ter navedla sestanek v Grčiji 29. julija 1999 (točka 85 in naslednje) in „poznejše stike“ (točka 92 in naslednje) ter sestanek v Milanu (točka 103 in naslednje). V obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah so v opisu dejanskega stanja glede izvajanja omejevalnega sporazuma omenjeni stiki med udeleženkami omejevalnega sporazuma, med njimi tudi stiki po sestanku v Milanu. Komisija je menila, da „so [po] sestanku v Milanu družbe, ki so sodelovale pri doseženem sporazumu, nadaljevale […] izmenjavo informacij o trgu aluminijevega fluorida prek dvostranskih stikov“ (točka 117). V zvezi s tem izrecno navaja stike z dne 25. oktobra 2000, stike v letu 2001, konferenco, ki je potekala med 17. in 21. februarjem 2002, drugo konferenco v San Diegu, Kalifornija (Združene države), 6. marca 2003 ter stike v januarju 2004 in 21. januarja 2005 (točke od 118 do 123). Komisija je poleg tega navedla, da se je omejevalni sporazum izvajal, kar naj bi upoštevala pri presoji teže kršitve (točka 227).

116 Komisija je glede trajanja kršitve v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah menila, da se je kršitev začela 30. junija 1997, na dan sestanka v Soussu (Tunizija), da se je okrepila po sestanku v Grčiji 29. julija 1999, „ko je bil sklenjen in [je] začel veljati dokončni sporazum o povečanju cen prodaje v letu 2000“, in da je bil podoben sporazum sklenjen 12. julija 2000 v Milanu za prodajne cene za leto 2001. Komisija je na tej podlagi sklepala, da se je kršitev v primeru družb Fluorsid, ICF in IQM nadaljevala „vsaj do 31. decembra 2001“, pri čemer konec izvajanja tega sporazuma ustreza koncu obdobja, v katerem so bile opravljene prodaje, na katere se sporazum nanaša (točka 216).

117 Komisija v točkah 155 in 156 izpodbijane odločbe omenja dvostranske stike jeseni 2000, zlasti tiste z dne 25. oktobra ter 8. in 9. novembra 2000. Ti stiki naj bi dokazovali spremljanje sporazuma, sklenjenega na sestanku v Milanu, z namenom njegovega izvajanja. Komisija se v točki 239 obrazložitve izpodbijane odločbe ponovno sklicuje na dokumente v zvezi s stiki z dne 8. in 9. novembra 2000 glede izvajanja omejevalnega sporazuma v okviru določitve osnovnega zneska globe. V tej točki navaja, da je upoštevala stopnjo izvajanja omejevalnega sporazuma, da bi ugotovila delež vrednosti prodaje, ki ga je treba upoštevati, in napotuje med drugim na točke od 154 do 156 obrazložitve izpodbijane odločbe.

118 Komisija glede trajanja kršitve v izpodbijani odločbi meni, da je omejevalni sporazum trajal vsaj od 12. julija do 31. decembra 2000 (točki 241 in 147 obrazložitve izpodbijane odločbe). V točki 146 obrazložitve izpodbijane odločbe je navedeno, da „naj bi se pogodbe o dobavi sklepale vnaprej, v obdobju, ki začne teči v drugi polovici posameznega civilnega leta in se konča konec istega leta ali v prvih petih mesecih naslednjega leta“. Komisija je tako štela, da se cene v skladu s prakso v sektorju aluminijevega fluorida določajo vnaprej za naslednje poslovno leto.

119 Nazadnje je treba navesti, da dokumenti v zvezi s stiki po sestanku v Milanu, med drugim z dne 8. in 9. novembra 2000, niso navedeni v delu izpodbijane odločbe, ki se nanaša na trajanje kršitve.

120 Zato je treba ugotoviti, da čeprav se obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah sklicuje na dokumente glede stikov po sestanku v Milanu, kot je navedeno zgoraj v točki 115, to ne omenja izrecno dokumentov, ki se nanašajo na stike z dne 8. in 9. novembra 2000, na katere pa se je Komisija oprla v izpodbijani odločbi.

121 Vendar je te dokumente z dne 8. in 9. novembra 2000 vseboval upravni spis Komisije, ta pa je z njimi ob obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah seznanila stranke v upravnem postopku, in torej tožeči stranki, da bi lahko izvrševale pravico do obrambe in pravico do vpogleda v spis. Poleg tega ni sporno, da sta imeli tožeči stranki pravico do popolnega vpogleda v spis, vključno z dokumenti o stikih z dne 8. in 9. novembra 2000, in da so stiki po sestanku v Milanu izrecno navedeni, čeprav res na splošno, v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah.

122 Dvostranski stiki z dne 8. in 9. novembra 2000, ki niso navedeni v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, in tudi tisti, ki so izrecno navedeni, dokazujejo, da sta tožeči stranki sodelovali pri omejevalnem sporazumu in pri njegovem izvajanju po sestanku v Milanu. V zvezi s tem pa je zadostovalo, da Komisija v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah svojo presojo v zvezi z enotno in trajajočo kršitvijo in z njenim izvajanjem opre na več elementov, med drugim na sestanek v Milanu ter na dvostranske in večstranske stike po tem sestanku, zlasti dne 25. oktobra 2000, torej jeseni 2000. Že dokazi, navedeni v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, so zadostovali za opozoritev tožečih strank na to, da jih lahko Komisija glede njiju uporabi kot obremenilen dokaz. Ob upoštevanju dokumentov v zvezi s stiki po sestanku v Milanu, navedenih v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, torej dokumenti v zvezi s stiki z dne 8. in 9. novembra 2000 niso bili nujno potrebni za dokazovanje nadaljevanja kršitve in njenega izvajanja. Tako se Komisija v točki 156 obrazložitve izpodbijane odločbe, zlasti v opombi št. 128, sklicuje tudi na stik z dne 25. oktobra 2000, ki je bil naveden že v točki 118 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah. Zato dokumenti v zvezi s stiki

z dne 8. in 9. novembra 2000 niso bili odločilni za sklep, do katerega je Komisija prišla v izpodbijani odločbi, glede na to, da sta bila trajajoča kršitev in njeno izvajanje še po 31. decembru 2000 ugotovljena na podlagi drugih dokazov že v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah.

123 Poleg tega je treba spomniti na sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 110, v skladu s katero gre za kršitev pravice do obrambe le, če zaradi napake v postopku, in sicer v obravnavanem primeru neobstoja izrecnega sklicevanja na dokumente v zvezi s stiki z dne 8. in 9. novembra 2000 v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, obstaja možnost, da bi upravni postopek pripeljal do drugačnega sklepa.

124 Ugotoviti pa je treba, da v obravnavanem primeru ni tako.

125 Kot je bilo namreč ugotovljeno zgoraj v točki 121, sta tožeči stranki imeli vpogled v dokumente v zvezi s stiki z dne 8. in 9. novembra 2000 ob obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, vendar nista v zvezi s tem predlagali nobenega razbremenilnega dokaza ne v upravnem postopku ne v postopku pred tem sodiščem. Poleg tega sta se tožeči stranki med upravnim postopkom celo odrekli podaji izjave v zvezi s stiki po sestanku v Milanu, ki so bili izrecno navedeni v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah (točke od 117 do 123 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah). Prav tako tožeči stranki v postopku pred tem sodiščem nista ne pojasnili ne utemeljili, kako bi neobstoj izrecnega navajanja navedenih dokumentov v izpodbijani odločbi škodoval učinkovitosti njune obrambe v upravnem postopku in kako bi se lahko učinkoviteje zagovarjali, če bi bili ob tej priložnosti izrecno seznanjeni s tem, da je Komisija v izpodbijani odločbi nameravala uporabiti dokumente z dne 8. in 9. novembra 2000 kot obremenilne dokaze o njunem sodelovanju pri kršitvi in o njenem izvajanju. Nasprotno, ob upoštevanju vsebine teh dokumentov in dejstva, da sta bili tožeči stranki z njimi v celoti seznanjeni, saj sta bili celo avtorici teh dokumentov, ki so prihajali iz njunega notranjega okolja, je treba ugotoviti, da tožeči stranki nista dokazali, da bi lahko na podlagi teh pridobili razbremenilne dokaze v zvezi z obstojem protikonkurenčnega sporazuma in njegovega poznejšega izvajanja. V zvezi s tem je treba pojasniti, da Komisija pri presoji teže kršitve za izračun zneska globe ni upoštevala posledic kršitve za trg. Zato tožeči stranki nista mogli dokazati, da je dejstvo, da v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah nista bili seznanjeni o nameri Komisije, da zadevne dokumente uporabi kot obremenilne dokaze, lahko vplivalo na učinkovitost njune obrambe in torej na sklep, do katerega je Komisija prišla v izpodbijani odločbi (glej v tem smislu in po analogiji zgoraj v točki 75 navedeno sodbo Hercules Chemicals proti Komisiji z dne 17. decembra 1991, točka 56 in navedena sodna praksa, ki je bila potrjena z zgoraj v točki 111 navedeno sodbo Hercules Chemicals proti Komisiji z dne 8. julija 1999, točka 80).

126 Tožeči stranki vsekakor ne moreta zatrjevati, da bi jima ta opustitev lahko onemogočila, da se učinkovito zagovarjata pred očitkom, da je kršitev trajala do 31. decembra 2001. Komisija namreč ne v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah ne v izpodbijani odločbi trajanja kršitve ni oprla na dokumente o stikih z dne 8. in 9. novembra 2000. Izpodbijana odločba se v zvezi s tem ne razlikuje od obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, v katerem je bilo glede tožečih strank ugotovljeno trajanje še po sestanku v Milanu, in sicer do 31. decembra 2001. Torej sta bili tožeči stranki v celoti sposobni prepoznati pomen dokazov v zvezi s stiki po sestanku v Milanu, ki jih vsebujeta obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah in izpodbijana odločba, za določitev trajanja kršitve, o katerem je Komisija sklepala zlasti na podlagi prakse v sektorju aluminijevega fluorida, v skladu s katero se cene določijo vnaprej za naslednje poslovno leto. Komisija je ob upoštevanju te prakse že na podlagi dokazov, ki so izrecno navedeni v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, utemeljeno štela, da je celotno zadevno polletje do 31. decembra 2001 vključeno v trajanje kršitve. Glede na to dodatno sklicevanje na dokumente v zvezi s stiki z dne 8. in 9. novembra 2000 v izpodbijani odločbi ni pomembno.

127 Poleg tega je treba pojasniti, da je trajanje, ki ga je Komisija ugotovila v izpodbijani odločbi, minimalno trajanje kršitve, pri čemer so obdobja, ki so krajša od polletja, štejejo za polletja, množilni faktor za osnovni znesek globe pa je v obeh primerih samo 0,5. Tako naj bi bil tudi ob predpostavki, da je bilo trajanje kršitve omejeno na sestanek v Milanu, ne da bi se upoštevale posledice sporazuma, ki je bil tam sklenjen, in stiki, do katerih je prišlo po tem sestanku, faktor trajanja pri določitvi globe enak.

128 Splošno sodišče na podlagi zgoraj navedenega ugotavlja, da pravica tožečih strank do obrambe v zvezi z dokumenti z dne 8. in 9. novembra 2000 ni bila kršena in da je treba ta očitek zavrniti.

a) Domnevna kršitev pravice do obrambe v zvezi s „časovnim okvirom“ kršitve

129 Glede domnevne kršitve pravice do obrambe v zvezi s trajanjem kršitve je treba opozoriti, da je trajanje, ugotovljeno v izpodbijani odločbi, to je od 12. julija do 31. decembra 2000, krajše od tistega, ki je bilo navedeno v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, to je od 30. junija 1997 do 31. decembra 2001. Res je, da je Komisija v izpodbijani odločbi navajala nekatere elemente o obstoju nekaterih prikritih ravnanj v industriji aluminijevega fluorida pred sestankom v Milanu 12. julija 2000, vendar je menila, da za to zgodnejše obdobje ni prepričljivih dokazov (točka 73 obrazložitve izpodbijane odločbe). Tako je Komisija glede na dokazno vrednost razpoložljivih dokazov nazadnje trajanje kršitve skrajšala, pri čemer je navedla, da ima na voljo prepričljive dokaze za omejevalni sporazum šele od 12. julija 2000 (točke od 73 do 76 in 144 obrazložitve izpodbijane odločbe).

130 V teh okoliščinah to, da je Komisija v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah še začasno menila, da se je omejevalni sporazum začel 30. junija 1997, na dan sestanka v Soussi, in da se je nato še okrepil po sestanku v Grčiji 29. julija 1999 (točka 216 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah), ni pomembno in ni moglo vplivati ne na interese ne na pravico do obrambe tožečih strank, ki jima je bil glede trajanja očitane kršitve nazadnje v izpodbijani odločbi naslovljen manjši očitek (glej v tem smislu zgoraj v točki 73 navedeno sodbo JFE Engineering in drugi proti Komisiji, točka 435). Poleg tega, v nasprotju s tem, kar zatrjujeta tožeči stranki, ta razlika v „časovnem okviru“ kršitve, ki jo je ugotovila Komisija, ne more vplivati na naravo nadaljevane kršitve, kot je bila navedena tako v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah kot v izpodbijani odločbi. Nazadnje, ugotoviti je treba, da sta tožeči stranki imeli možnost podati svoje pripombe v zvezi z obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah, vključno z navedbami o daljšem trajanju kršitve od tiste, ki je bila nazadnje upoštevana v izpodbijani odločbi, s katero je Komisija dopustno deloma opustila očitek v korist tožečih strank (glej v tem smislu in po analogiji zgoraj v točki 109 navedeno sodbo Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točka 115).

131 Torej je treba očitek o kršitvi pravice do obrambe v zvezi s trajanjem kršitve, ki ga je ugotovila Komisija, zavrniti.

b) Domnevna kršitev pravice do obrambe v zvezi s prošnjo za zmanjšanje zneska globe, naložene družbi Fluorsid, in domnevni neobstoj obrazložitve

132 Glede domnevne kršitve pravice do obrambe družbe Fluorsid v zvezi s prošnjo za zmanjšanje zneska globe je treba najprej navesti, da družba Fluorsid ne izpodbija izpodbijane odločbe, kar zadeva uporabo obvestila o ugodni obravnavi v zvezi z njo, temveč očita, da njena prošnja za zmanjšanje globe ni bila navedena v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki je pripravljalni ukrep, zoper katerega ni pravnega sredstva. Splošno sodišče v zvezi s tem opozarja da, kot je bilo ugotovljeno z ustaljeno sodno prakso, so dejanja, zoper katera se lahko vloži ničnostna tožba v smislu člena 230 ES, ukrepi, ki ustvarjajo take zavezujoče pravne učinke, ki vplivajo na interese tožeče stranke tako, da bistveno spremenijo njen pravni položaj (sodba Sodišča z dne 6. decembra 2007 v zadevi Komisija proti Ferriere Nord, C-516/06 P, ZOdl., str. I-10685, točka 27). Poleg tega, ko gre za akte ali odločbe, sprejete v večstopenjskem postopku, je načeloma mogoče izpodbijati le tiste ukrepe, ki na koncu tega

postopka dokončno določajo stališče institucije, ne pa vmesnih ukrepov, katerih cilj je priprava končne odločbe (sodba Sodišča z dne 11. novembra 1981 v zadevi IBM proti Komisiji, 60/81, Recueil, str. 2639, točki 9 in 10, in zgoraj navedena sodba Komisija proti Ferriere Nord, točke od 27 do 33).

133 Če bi bilo treba zadevni očitek razumeti, kot da se z njim zatrjuje nezakonitost izpodbijane odločbe, je treba navesti, da čeprav ukrepi, ki so izključno pripravljalni, ne morejo biti predmet ničnostne tožbe, se je na njihove morebitne pravne pomanjkljivosti mogoče sklicevati v utemeljitvi tožbe zoper končni akt, za katerega so bili ti akti pripravljalna stopnja (zgoraj v točki 132 navedena sodba IBM proti Komisiji, točka 12), v obravnavanem primeru torej za izpodbijano odločbo. Torej mora Splošno sodišče presoditi, ali so bile med upravnim postopkom storjene nepravilnosti in ali so te take, da lahko vplivajo na zakonitost odločbe, ki jo je Komisija sprejela na koncu upravnega postopka (zgoraj v točki 132 navedena sodba IBM proti Komisiji, točka 24).

134 Iz obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 je razvidno, da v okviru programa prizanesljivosti, določenega s tem obvestilom, postopek dodelitve imunitete pred globami ali zmanjšanja globe sestavljajo tri ločene faze. Šele v tretji fazi, to je ob koncu upravnega postopka, ko Komisija sprejme končno odločbo, odobri imuniteto pred globami ali zmanjšanje globe. Zato je iz sistema, kot je določen v obvestilu o ugodni obravnavi iz leta 2002, razvidno, da podjetje, ki prosi za imuniteto ali zmanjšanje globe, pred končno odločbo ne dobi imunitete pred globami ali zmanjšanja globe v pravem pomenu besede, ampak le procesni položaj, ki se na koncu upravnega postopka lahko spremeni v imuniteto pred globami ali v zmanjšanje globe, če so izpolnjeni zahtevani pogoji (glej v tem smislu in po analogiji sodbo Splošnega sodišča z dne 9. septembra 2011 v zadevi Deltafina proti Komisiji, T-12/06, ZOdl., str. II-5639, točka 118).

135 Točka 26 obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 določa, da če Komisija predhodno sklene, da dokazi, ki jih je predložilo podjetje, pomenijo dodano vrednost, podjetje v pisni obliki najpozneje do datuma uradnega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah obvesti o svojem namenu zmanjšanja globe. To pomeni tudi, da če Komisija nima namena ugoditi prošnji za ugodni obravnavo, zadevnega podjetja ni dolžna o tem obvestiti v fazi obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah. Točka 27 obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 pa določa, da Komisija ob koncu upravnega postopka v sprejetih odločbah oceni končni položaj vsakega podjetja, ki je vložilo vlogo za zmanjšanje globe. Torej se mora Komisija šele v končni odločbi v upravnem postopku izreči o vloženih prošnjah za ugodno obravnavo, kot je to storila v obravnavanem primeru.

136 Iz tega izhaja, da se Komisiji o prošnji za ugodno obravnavo podjetja Fluorsid ni bilo treba opredeliti v fazi obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah. Torej Komisija ni kršila pravice družbe Fluorsid do obrambe ne obveznosti obrazložitve v zvezi s tem, saj se ji v tej fazi ni bilo treba opredeliti do prošnje družbe Fluorsid za ugodno obravnavo. To še toliko bolj velja za neopredelitev Komisije do prošnje družbe Fluorsid za zmanjšanje globe v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah.

137 Torej je treba očitek o kršitvi pravice družbe Fluorsid do obrambe v zvezi z njeno prošnjo za ugodno obravnavo ali za zmanjšanje zneska globe zavrniti.

D – *Tretji tožbeni razlog: kršitev člena 23 Uredbe št. 1/2003 o izračunu zneska globe in točke 18 smernic iz leta 2006*

1. Uvodne ugotovitve

138 Najprej je treba navesti, da gre v obravnavani zadevi za primer uporabe smernic iz leta 2006.

139 Tožeče stranke v bistvu ob navajanju, da „presoje Komisije glede določitve trga ni mogoče vsebinsko […] izpodbijati“, zatrjujejo pomanjkljivosti obrazložitve in protislovnost izpodbijane odločbe v zvezi z določitvijo vrednosti in geografskega obsega navedenega trga, zlasti ker je Komisija iz svoje presoje

izključila Kitajsko in Rusijo, čeprav se kršitev nanaša na ti državi. Poleg tega tožeči stranki Komisiji očitata, da je pri oceni vrednosti prodaje na trgu aluminijevega fluorida v EGP upoštevala podatke, ki ji jih je družba Fluorsid posredovala aprila 2008, namesto tistih, ki jih je ta posredovala maja 2008. Tako naj bi bila osnova za izračun globe, določene v skladu s točko 18 smernic iz leta 2006, napačna.

140 Komisija predlaga, naj se ta tožbeni razlog zavrne.

141 Ta tožbeni razlog se v bistvu deli na tri dele, in sicer, prvič, na napačno presojo geografskega obsega trga in kršitve, drugič, na napačno določitev vrednosti trga in prodaje, in tretjič, na napačno določitev višine globe.

142 V zvezi s tem je treba opozoriti na splošna načela, ki veljajo pri določanju zneskov glob.

143 V skladu s členom 23(3) Uredbe št. 1/2003 se pri določanju višine globe, ki jo je treba naložiti za kršitve člena 81(1) ES, upoštevata teža in trajanje kršitve.

144 V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba težo kršitve konkurenčnega prava ugotoviti ob upoštevanju veliko dejavnikov, kot so posebne okoliščine primera, njegov kontekst in odvračilni učinek glob, ne da bi bil narejen zavezujoč in izčrpen seznam meril, ki jih je treba obvezno upoštevati (sodba Sodišča z dne 28. junija 2005 v združenih zadevah Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., str. I-5425, točka 241; zgoraj v točki 106 navedena sodba Prym in Prym Consumer proti Komisiji, točka 54, in sodba z dne 24. septembra 2009 v združenih zadevah Erste Group Bank in drugi proti Komisiji, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P in C-137/07 P, ZOdl., str. I-8681, točka 91).

145 S sodno prakso je bilo potrjeno, da je pri določanju zneska glob treba upoštevati trajanje kršitev in vse dejavnike, ki lahko vplivajo na presojo njihove teže, kot so ravnanje posameznega podjetja, vloga, ki jo je posamezno podjetje imelo pri izvajanju usklajenih ravnanj, dobiček, ki so ga podjetja lahko imela zaradi teh ravnanj, njihova velikost in vrednost zadevnega blaga ter nevarnost, ki jo ta vrsta kršitev pomeni za Evropsko unijo (glej sodbo Sodišča z dne 8. decembra 2011 v zadevi Chalkor proti Komisiji, C-386/10 P, ZOdl., str. I-13085, točka 56 in navedena sodna praksa).

146 Odločeno je bilo tudi, da je treba upoštevati objektivne dejavnike, kot so vsebina in trajanje protikonkurenčnih ravnanj, njihovo število in intenzivnost, obseg prizadetega trga in škoda, povzročena gospodarskemu javnemu redu. Pri preučitvi je treba prav tako upoštevati relativni pomen in tržni delež odgovornih podjetij ter morebitno ponovno kršitev (glej zgoraj v točki 145 navedeno sodbo Chalkor proti Komisiji, točka 57 in navedena sodna praksa).

147 Zaradi tako velikega števila dejavnikov mora Komisija temeljito preučiti okoliščine kršitve (zgoraj v točki 145 navedena sodba Chalkor proti Komisiji, točka 58).

148 Komisija je, da bi zagotovila preglednost in objektivnost svojih odločb o določitvi glob zaradi kršitev pravil o konkurenci, sprejela smernice o načinu določanja glob (točka 3 smernic iz leta 2006). V teh smernicah Komisija navaja, na kakšni osnovi bo upoštevala različne okoliščine kršitve in posledice, ki jih te lahko imajo za znesek globe (zgoraj v točki 145 navedena sodba Chalkor proti Komisiji, točka 59).

149 Smernice pomenijo pravila ravnanja – ki ponazarjajo prakso, ki ji je treba slediti in od katere uprava v konkretnem primeru ne more odstopiti, ne da bi navedla razloge, ki so v skladu z načelom enakega obravnavanja – ter so omejene na opis metode preizkusa kršitve, ki jo uporablja Komisija, in meril, ki jih mora upoštevati pri določanju zneska globe (zgoraj v točki 145 navedena sodba Chalkor proti Komisiji, točka 60 in navedena sodna praksa).

150 Smernice so namreč instrument, namenjen temu, da se ob upoštevanju hierarhično višjih pravnih aktov natančno določijo merila, ki jih Komisija v okviru izvajanja diskrecijske pravice, ki jo ima na podlagi člena 23(2) Uredbe št. 1/2003, namerava uporabiti pri določanju glob. Smernice torej niso pravna podlaga odločbe o naložitvi glob, ker ta temelji na Uredbi št. 1/2003, vendar kljub temu na splošno in abstraktno določajo metodologijo, ki si jo je Komisija določila za določitev zneska glob, naloženih s to odločbo, zato podjetjem zagotavljajo pravno varnost (zgoraj v točki 144 navedena sodba Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, točke od 209 do 213, in sodba Splošnega sodišča z dne 14. decembra 2006 v združenih zadevah Raiffeisen Zentralbank Österreich in drugi proti Komisiji, od T-259/02 do T-264/02 in T-271/02, ZOdl., str. II-5169, točki 219 in 223).

151 Tako so Smernice, čeprav jih ni mogoče opredeliti kot pravna pravila, ki bi jih uprava v vsakem primeru morala spoštovati, vendarle pravila ravnanja, ki ponazarjajo prakso, ki ji mora uprava slediti in od katere v konkretnem primeru ne more odstopiti, ne da bi to utemeljila, saj v nasprotnem primeru obstaja nevarnost kršitve načel pravne varnosti in enakega obravnavanja (zgoraj v točki 144 navedena sodba Sodišča Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, točki 209 in 210, ter sodba Sodišča z dne 18. maja 2006 v zadevi Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients proti Komisiji, C-397/03 P, ZOdl., str. I-4429, točka 91).

152 V skladu s točko 5 smernic iz leta 2006, kot se uporabljajo v zadevnem primeru, se mora Komisija pri osnovi za določanje glob sklicevati na vrednost prodaje blaga ali storitev, povezanih s kršitvijo. Kot pomemben dejavnik je treba upoštevati tudi trajanje kršitve. Kombinacija vrednosti prodaje, povezane s kršitvijo, in trajanja kršitve izraža gospodarsko pomembnost kršitve in sorazmerno težo vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi. V skladu s točko 6 smernic iz leta 2006 lahko sklicevanje na ta dejavnika samo dokaj natančno nakaže višino globe, ne sme pa se ga razumeti kot podlago za „metodo avtomatskega in aritmetičnega izračuna“.

153 V skladu s točkama 10 in 11 smernic iz leta 2006 Komisija za vsako podjetje določi osnovni znesek, ki ga lahko prilagodi.

154 Osnovni znesek se v skladu s točkama 12 in 13 smernic iz leta 2006 določi glede na vrednost prodaje blaga ali storitev podjetja, neposredno ali posredno povezanih s kršitvijo, v upoštevnem geografskem območju znotraj ozemlja EGP, običajno v zadnjem zaključenem poslovnem letu njegove udeležbe pri kršitvi. V skladu s točko 15 smernic iz leta 2006 mora Komisija uporabiti „najboljše razpoložljive podatke“.

155 Točka 18 smernic iz leta 2006 določa:

„Kadar geografski obseg kršitve presega ozemlje EGP (na primer pri svetovnih kartelih), zadevna prodaja podjetja znotraj EGP ne more ustrezno prikazati teže vsakega podjetja pri kršitvi. To se lahko zgodi zlasti pri svetovnih sporazumih o razdelitvi trga.

V takih okoliščinah lahko Komisija, da bi se upoštevali skupna razsežnost zadevne prodaje v EGP in sorazmerna teža vsakega podjetja pri kršitvi, oceni celotno vrednost prodaje blaga ali storitev, povezane s kršitvijo, v upoštevnem geografskem območju (obsežnejšem od EGP), določi delež prodaje vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi, na tem trgu in uporabi ta delež glede na skupno vrednost prodaje teh podjetij znotraj EGP. Rezultat se bo uporabil kot vrednost prodaje za določitev osnovnega zneska globe.“

156 V skladu s točko 19 smernic iz leta 2006 je osnovni znesek globe povezan z deležem vrednosti prodaje, določenim glede na stopnjo teže kršitve, pomnoženo s številom let trajanja kršitve. V skladu s točko 20 smernic iz leta 2006 se teža kršitve presodi v vsakem posameznem primeru za vsako vrsto kršitve, ob upoštevanju vseh relevantnih okoliščin zadevnega primera. V skladu s točko 21 smernic iz leta 2006 se upoštevani delež vrednosti prodaje praviloma določi v višini do 30 % vrednosti prodaje.

157 Pri obravnavanju očitkov tožečih strank je treba upoštevati zgoraj navedeno.

2. Geografski obseg kršitve in domnevna napaka pri določitvi trga

158 V skladu s točko 18 smernic iz leta 2006 in z načeli, navedenimi zgoraj v točkah od 142 do 151, Komisiji ni treba opredeliti trga zadevnih proizvodov, temveč samo geografski obseg kršitve. Komisija je v zvezi s tem v izpodbijani odločbi ugotovila, da so se udeleženke omejevalnega sporazuma na sestanku v Milanu dogovorile o cenah, prodajnih količinah in razdelitvi trga v Evropi, Severni Ameriki, Južni Ameriki, Avstraliji in na drugih trgih, kot je na primer turški. Tako je Komisija v skladu s pravili ravnanja, ki si jih je določila, ugotovila, da je kršitev presegala ozemlje EGP in da je bila svetovnega obsega.

159 Tožeči stranki v bistvu menita, da Komisija ob upoštevanju točke 18 smernic iz leta 2006 pri presoji skupne vrednosti prodaje blaga in storitev, povezanih s kršitvijo, na zadevnem geografskem območju znotraj ozemlja EGP, napačno ter ob opiranju na pomanjkljivo in protislovno obrazložitev ni upoštevala podatkov v zvezi z Rusijo in Kitajsko.

160 Iz točk 33, 51 in 136 obrazložitve izpodbijane odločbe je namreč razvidno, da čeprav je Komisija menila, da je bila kršitev svetovnega obsega, je iz njenega geografskega obsega po eni strani izključila Kitajsko, ker se tajni dogovori nanjo niso nanašali, po drugi strani pa Rusijo, ker „omemba Rusije ni potr[jevala] obstoja dogovora v zvezi s to državo“.

161 Komisija je v zvezi z Rusijo v opombi št. 69 k točki 84 obrazložitve izpodbijane odločbe navedla – ne da bi tožeči stranki glede tega ugovarjali – da je iz poročila sestanka v Milanu razvidno, da je bila Rusija omenjena samo enkrat v navedbi „Rusija – ni interesa ICF ali IQM“. Samo ta omemba ni zadosten dokaz, da je geografski obseg kršitve, ki so jo storile stranke iz izpodbijane odločbe, zajemal Rusijo. Tega sklepa ne omaja okoliščina, da je družba Boliden za oceno vrednosti svetovnega trga aluminijevega fluorida v letu 2000, ki ga zadeva kršitev, tega ocenila na 329 000 000 EUR, vključno z ruskim trgom. Ocena navedene vrednosti trga s strani Komisije na 340 000 000 EUR namreč upošteva tudi podatke družbe ICF, ki jo je ocenila na 400 852 695 EUR (opomba št. 37 k točki 33 obrazložitve izpodbijane odločbe). Prav tako je v povzetku zapisnika sestanka IFPA z dne 13. septembra 1999 v Montrealu (Kanada) navedeno samo, da so negotovosti v zvezi s podatki za Rusijo tako velike, da onemogočajo vsakršno razmišljanje na podlagi svetovnih podatkov.

162 Tožeči stranki glede Kitajske res utemeljeno trdita, da je v poročilu sestanka v Milanu omenjena „kitajska cena“. V točki 86 obrazložitve izpodbijane odločbe je namreč to poročilo omenjeno v okviru predstavitve razdelitve ponudbe in cen, ki so jih dobavitelji aluminijevega fluorida predvideli za avstralski trg, pri čemer je navedeno, da „bi morala biti kitajska cena leta 2001 približno 750–760 USD [na tono] fob s [ceno] prevoza 10 USD [na tono]“, vendar da bi lahko bila evropska raven višja, s „ceno dobave iz Evrope/IQM [ki] bi morala biti 875 USD [na tono]“. Komisija pa je v pisanjih verjetno in ne da bi ji tožeči stranki v repliki prepričljivo nasprotovali, pojasnila, da je treba to sklicevanje na kitajsko ceno razumeti tako, da se nanaša na cene, ki so jih kitajski izvozniki ponudili svojim avstralskim strankam, in ne na cene na kitajskem trgu.

163 V teh okoliščinah je Komisija upravičeno štela, da Kitajska in Rusija ne spadata na geografsko območje, pokrito z omejevalnim sporazumom. Torej je Komisija v izpodbijani odločbi pravilno ugotovila geografski obseg trga na podlagi točke 18 smernic iz leta 2006.

164 Torej je treba prvi del tretjega tožbenega razloga zavrniti.

3. Vrednost trga in prodaj aluminijevega fluorida v EGP

165 V točki 33 obrazložitve izpodbijane odločbe je navedeno, da vrednost trga aluminijevega fluorida v EGP temelji na ocenah, ki so jih podali udeleženke omejevalnega sporazuma v odgovoru na zahteve po informacijah Komisije z dne 11. in 14. aprila 2008.

166 Družba Fluorsid je v odgovor na te zahteve najprej aprila 2008 navedla, da je ta vrednost 73 195 200 EUR, nato pa je 16. maja 2008 navedla, da znaša 46 920 000 EUR.

167 Na prvem mestu je treba glede trditve tožečih strank, da so natančnejši podatki, ki so bili predloženi maja 2008, in da bi morala Komisija z njimi nadomestiti podatke, ki jih je družba Fluorsid predložila aprila 2008, ugotoviti, da tožeči stranki svoje trditve nista uspeli dovolj podrobno in verjetno pojasniti. Ta je še toliko manj prepričljiva, ker so podatki, ki jih je družba Fluorsid sprva predložila, in sicer 73 195 200 EUR, zelo podobni tistim, ki sta jih predložili družba IQM, in sicer 75 000 000 EUR, ter družba ICF, in sicer 82 057 530 EUR, torej je samo družba Boliden navedla bistveno manjši znesek, in sicer 53 000 000 EUR, kot vrednost trga aluminijevega fluorida v EGP. Tožeči stranki pa nista uspeli podati verjetne razlage te uskladitve podatkov, ki jih je predložila družba Fluorsid, *in tempore suspecto* s podatki družbe Boliden, niti zadostno utemeljiti navedbe, da so podatki iz maja 2008 zanesljivejši od tistih iz aprila 2008. V zvezi s tem sta navedli le, da je mogoče razliko med tema številkama pojasniti z drugačno oceno porabe aluminijevega fluorida v EGP, ki naj ne bi znašala 25 kg na tono, kot sta ocenili pri določitvi podatkov v aprilu 2008, temveč 16 kg na tono, kar naj bi zmanjšalo vrednost trga aluminijevega fluorida v EGP. To nedoločno zatrjevanje tožečih strank pa naj ne bi bilo utemeljeno z nobenim dokazom. Zato tožeči stranki nista pravno zadostno dokazali, da so podatki iz maja 2008 natančnejši od tistih iz aprila 2008. Komisija je v teh okoliščinah svojo oceno upravičeno oprla na aritmetično sredino med podatki, ki so jih udeleženke omejevalnega sporazuma predložile v aprilu 2008, ki jo je še zaokrožila.

168 Tako se je lahko Komisija ob neobstoju veljavnih razlogov za to, da bi se zanašala na podatke, ki jih je družba Fluorsid predložila v maju 2008, upravičeno oprla na podatke, ki jih je družba Fluorsid predložila v aprilu 2008, kot na najboljše razpoložljive podatke v smislu točke 15 smernic iz leta 2006 za oceno vrednosti trga aluminijevega fluorida v EGP.

169 Poleg tega in podredno je treba glede interesa tožečih strank za izpodbijanje neupoštevanja vrednosti trga aluminijevega fluorida v EGP, kot sta ga sporočili maja 2008, opozoriti, da Komisija na podlagi točke 22 smernic iz leta 2006 pri odločitvi, ali bi moral biti delež vrednosti prodaje, ki se upošteva v posameznem primeru, v spodnjem ali zgornjem delu razpona od 0 do 30 % navedene vrednosti, upošteva več dejavnikov, kot so narava kršitve, skupni tržni delež vseh zadevnih podjetij, geografski obseg kršitve in dejstvo, ali je bila kršitev izvršena ali ne.

170 Glede skupnega tržnega deleža vseh udeleženk je Komisija v izpodbijani odločbi na podlagi podatkov, ki so jih predložile naslovnice izpodbijane odločbe, najprej menila, da je bila vrednost prodaje oddelka „Noralf“ družbe Boliden leta 2000 12.731.118 EUR (točka 9 obrazložitve izpodbijane odločbe), družbe Fluorsid 2 717 735 EUR (točka 15 obrazložitve izpodbijane odločbe) in družbe ICF 8 146 129 EUR (točka 25 obrazložitve izpodbijane odločbe). Družba IQM leta 2000 ni prodajala aluminijevega fluorida v EGP (točka 29 obrazložitve izpodbijane odločbe). Tako je bila celotna vrednost prodaje naslovnic izpodbijane odločbe, ki so leta 2000 prodajale v EGP, 23 594 982 EUR.

171 Dalje, Komisija je celotno vrednost prodaje aluminijevega fluorida v EGP leta 2000 ocenila na 71.600.000 EUR, kar je povprečje podatkov, ki so jih navedle udeleženke omejevalnega sporazuma. Na tej podlagi je sklepala, da znaša skupni tržni delež naslovnic izpodbijane odločbe 33 % trga EGP (točka 33 obrazložitve izpodbijane odločbe).

172 Nazadnje, Komisija je pri določitvi osnovnega zneska globe na podlagi deleža vrednosti prodaje navedla, da je upoštevala okoliščino, da skupni tržni delež naslovnic izpodbijane odločbe v EGP leta 2000 ni presegal 35 % (točka 237 obrazložitve izpodbijane odločbe).

173 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba ugotoviti, da je to, da je Komisija upoštevala podatke iz aprila 2008, ne pa iz maja 2008, bilo tožečima strankama v korist. Tržni delež naslovnic izpodbijane odločbe v EGP je namreč tem manjši, čim večja je celotna vrednost trga, in obratno. Tako pomeni skupna vrednost prodaje udeleženk omejevalnega sporazuma v višini 23 594 982 EUR približno 33 % celotne vrednosti prodaje aluminijevega fluorida v EGP leta 2000, ki je po navedbah družbe Fluorsid iz aprila 2008 znašala 71,600.000 EUR. Ob opiranju na celotno vrednost prodaje aluminijevega fluorida v EGP leta 2000, ki zanaša 46 920 000 EUR, kot jo je družba Fluorsid navedla maja 2008, pa bi bila povprečna vrednost trga 64 244 250 EUR in delež vrednosti prodaje naslovnic bi bil višji, in sicer okrog 37 %, kar bi bilo za tožeči stranki manj ugodno.

174 Zato je treba zavrniti očitek tožečih strank, ki temelji na neupoštevanju vrednosti trga aluminijevega fluorida v EGP, kot sta jo tožeči stranki sporočili maja 2008, za izračun osnovnega zneska globe.

175 Na drugem mestu je treba glede domnevnega neobstoja obrazložitve spomniti na načela, ki veljajo za obveznost obrazložitve Komisije, kot so navedena zgoraj v točki 100.

176 V zvezi s tem zadostuje ugotoviti, da je Komisija s tem, da se je v točki 33 obrazložitve izpodbijane odločbe opirala na podatke o vrednosti trga aluminijevega fluorida v EGP, kot jih je predložila, med drugim, družba Fluorsid aprila 2008, posredno menila, da podatki, ki jih je družba Fluorsid predložila pozneje, maja 2008, niso upoštevni. Glede na to, da sta družbi IQM in ICF ter sprva tudi tožeči stranki za to oceno vrednosti trga aluminijevega fluorida v EGP predložile približno enako velike številke, sta tožeči stranki lahko razumeli pristop Komisije v zvezi s tem v izpodbijani odločbi, kar jima je omogočilo, da ga izpodbijata v sodnem postopku, Splošnemu sodišču pa, da opravi nadzor zakonitosti te odločbe. Splošno sodišče v zvezi s tem opozarja, da čeprav mora Komisija v skladu s členom 253 ES svoje odločbe obrazložiti z navedbo vseh dejanskih okoliščin, na katerih temelji utemeljitev odločbe, in ugotovitev, na podlagi katerih jo je sprejela, pa se v navedeni določbi ne zahteva, da Komisija obravnava vse dejanske in pravne elemente, ki so bili obravnavani v upravnem postopku (zgoraj v točki 100 navedene sodbe VBVB in VBBB proti Komisiji, točka 22; Belasco in drugi proti Komisiji, točka 55; Volkswagen proti Komisiji, točka 127, in Romana Tabacchi proti Komisiji, točka 233). To še toliko bolj velja, če – kot v obravnavanem primeru – zadevna stranka take elemente predloži prepozno ali celo *in tempore suspecto* in če so ti elementi v nasprotju s tistimi, ki jih je sprva predložila.

177 Zato je treba očitek o neobstoju obrazložitve zavrniti.

4. Določitev zneska globe

178 Ker tožeči stranki na splošno ugovarjata zakonitosti določitve globe s strani Komisije, je treba najprej spomniti, da je Komisija v izpodbijani odločbi pravilno ugotovila obstoj omejevalnega sporazuma, pri katerem sta sodelovali. Poleg tega je Komisija pravno zadostno dokazala, da se je sporazumu, ki je bil dosežen na sestanku v Milanu, sledilo v drugem polletju leta 2000 in da so torej naslovnice izpodbijane odločbe, vključno s tožečima strankama, omejevalni sporazum dejansko izvajale (glej zgoraj navedene točke od 79 do 101 in točko 239 obrazložitve izpodbijane odločbe).

179 Dalje je treba ugotoviti, da je Komisija v skladu s točko 23 smernic iz leta 2006 upravičeno štela, da gre v zadevnem primeru za kršitev, ki pomeni zlasti horizontalni sporazum o določitvi cen, ki zaradi svoje narave šteje med najtežje omejitve konkurence (točka 236 obrazložitve izpodbijane odločbe).

180 Komisija je lahko torej, ne da bi ravnala napačno, uporabila točko 25 smernic iz leta 2006, ki določa, da „bo Komisija, ne glede na trajanje udeležbe podjetja pri kršitvi, vključila v osnovni znesek še znesek med vključno 15 % in 25 % vrednosti prodaje […] z namenom odvračanja podjetij od udeležbe [zlasti] pri horizontalnih sporazumih o določitvi cen [in] razdelitvi trga“, ob upoštevanju zlasti dejavnikov, kot je narava kršitve, skupni tržni delež vseh udeleženk, geografski obseg kršitve in izvajanje ali neizvajanje kršitve, kot je določeno v točki 22 smernic iz leta 2006.

181 Komisija je v izpodbijani odločbi menila, da skupni tržni delež udeleženk omejevalnega sporazuma v EGP leta 2000 ni presegal 35 % (točka 237 obrazložitve izpodbijane odločbe, ob sklicevanju na točko 33 te odločbe) in da je bil geografski obseg kršitve svetoven (točka 238 obrazložitve izpodbijane odločbe, ob sklicevanju na njeno točko 136). Komisija je še navedla, da je upoštevala tržni delež, manjši od 35 %, tako da je delež prodaje tožečih strank, ki je bil podlaga za opredelitev osnovnega zneska glob, ki se naložijo, določila na 17 % (točka 240 obrazložitve izpodbijane odločbe). Ker pa tožeči stranki v izpodbijani odločbi nista dovolj jasno in natančno izpodbijali pristopa v zvezi s tem, je treba ugotoviti, da Komisija s tem, da je pri določitvi višine globe upoštevala te elemente, ni storila napake.

182 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je treba očitek v zvezi z napačnim izračunom višine globe zavrniti.

183 Zato je treba tudi tretji tožbeni razlog zavrniti.

184 Ob upoštevanju vsega zgoraj navedenega je treba zavrniti vse tožbene predloge za razglasitev ničnosti. Poleg tega, kar zadeva podredni predlog za spremembo zneska globe, naložene tožečima strankama, ob upoštevanju zlasti zgornjih ugotovitev temu predlogu ni treba ugoditi niti ni treba izvajati neomejene pristojnosti s strani Splošnega sodišča.

185 Torej je treba tožbo v celoti zavrniti.

**Stroški**

186 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker tožeči stranki s predlogi nista uspeli, se jima v skladu s predlogom Komisije naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (prvi senat)

razsodilo:

**1. Tožba se zavrne.**

**2. Družbi Fluorsid SpA in Minmet financing Co. nosita svoje stroške in stroške, ki so nastali Evropski komisiji.**

Azizi Labucka Frimodt Nielsen

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 18. junija 2013.

Podpisi

# Kazalo

Dejansko stanje ..... 1

I – Dejstva ..... 2

II – Izpodbijana odločba ..... 3

A – Izrek izpodbijane odločbe ..... 3

B – Obrazložitev izpodbijane odločbe ..... 3

1. Sektor aluminijevega fluorida ..... 4

2. Sestanek v Milanu in izvajanje omejevalnega sporazuma ..... 4

3. Uporaba člena 81(1) ES in člena 53(1) Sporazuma EGS ..... 5

4. Trajanje kršitve ..... 5

5. Določitev zneska globe ..... 5

6. Olajševalne okoliščine ..... 6

Postopek in predlogi strank ..... 6

Pravo ..... 7

I – Dopustnost ..... 7

A – Uvodna ugotovitev ..... 7

B – Obseg tožbe ..... 7

C – Dopustnost tožbe družbe Minmet ..... 8

II – Vsebinska presoja ..... 11

A – Povzetek tožbenih razlogov za razglasitev ničnosti ..... 11

B – Prvi tožbeni razlog: kršitev člena 81 ES ..... 11

1. Uvodne ugotovitve ..... 11

2. Povzetek izpodbijane odločbe ..... 13

3. Dokaz o kršitvi ..... 13

C – Drugi tožbeni razlog: kršitev pravice do obrambe ..... 17

1. Uvodne ugotovitve ..... 17

2. Zatrjevana kršitev pravice do obrambe, vezana na dokumente v zvezi s stiki po sestanku v Milanu ..... 19

a) Domnevna kršitev pravice do obrambe v zvezi s „časovnim okvirom“ kršitve ..... 22

b) Domnevna kršitev pravice do obrambe v zvezi s prošnjo za zmanjšanje zneska globe, naložene družbi Fluorsid, in domnevni neobstoj obrazložitve ..... 22

D – Tretji tožbeni razlog: kršitev člena 23 Uredbe št. 1/2003 o izračunu zneska globe in točke 18 smernic iz leta 2006 ..... 23

1. Uvodne ugotovitve ..... 23

2. Geografski obseg kršitve in domnevna napaka pri določitvi trga ..... 26

3. Vrednost trga in prodaj aluminijevega fluorida v EGP ..... 27

4. Določitev zneska globe ..... 28

Stroški ..... 29